« بوزانتيون »
ارمنيجه يومي وسياسي غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤل
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نمرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Ռուսիոյ Լեհաստանէ։

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՊՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddessi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 314 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՈՒՐԲԱԹ, 1897 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 7/19 | 24 ՃԷՄԱԶԻ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1315 | 7 ԹԵՇՐԻՆԸ ՍԱՆԻ 1313 | Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 314

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՆԲՆԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

Հարցի երկուան յօդուածին պէտք է քանի մը խորհրդածութիւններ ունինք։ Ինչո՞ւ համար Եկեղեցին իւրացուցեր է երկու սեռերուն յարաբերութիւնն օրինադրելու գործն։—Հարկաւ, կրօնի ճշմարիտ նպատակին՝ Բարոյականութեան ծառայեցնելու համար զայն։ Եւ ինչո՞ւ Բարոյականութեան ծառայեցնելու համար։—Հարկաւ, այր և կնոջ ճշմարիտ, տեւական, անարատ երջանկութեան համար, զաւակ պարտ ու պատշաճ պաշտպանութեան, խնամածութեան, կրթակրթութեան համար, և հասարակութեան բարւոք աճման, զարգացման համար։ Արդ, եթէ Եկեղեցին այնպիսի օրէնք մը դրած ըլլայ, կամ եթէ իր դրած օրէնք այնպէս մեկնուի, որ այս երրեակ հիմնական նպատակներէ մին կամ միւսը, կամ երեքը մէկէն, չիրագործուին, կամ հակառակ արդիւնք ձեռք բերուի, պիտի չվարանինք հաչակել թէ այն օրէնք, կամ անոր տրուած մեկնութիւնը, սխալ է։ Թէ այն օրէնք յետադէմ է, և թէ Եկեղեցին հոգիներու փրկութեան, մարդկան բարոյականութեան և իր արժանապատուութեան տեսակէտով բան մը չի շահիր՝ պնդելով այնպիսի սխալ, կամ վնասակար, կամ գէշ մեկնուած օրէնքի մը անխախտ անփոփոխ պահպանման վրայ։

Թէ Եկեղեցւոյ դրած ամուսնական օրէնքներուն մէջ, մարդկային ընկերութեան փորձառութեամբ, սխալներ պիտի գտնին, առ որ ի յառաջագունէ կ'համոզուինք, գիտնալով որ Եկեղեցւոյ ամուսնական օրէնք բաժնիս երկնառաք բան մը չէ։ Քրիստոս ամուսնական օրէնք մը չսահմանեց, այլ քանի մը հիմնական սկզբունքներ ցուցուց, զորս իւրաքանչիւր Եկեղեցի իր հասկցած ձեւով մեկնաբանեց, ընդարձակեց, և ստուար հատորներ անոնց վրայ հիմնեց, հատորներ որոց մէջ աւելի մեծ քանակութեամբ Մովսիսականութիւն կայ և հին Հռոմէական կամ Բիւզանդական օրէնսդրութիւն կայ, քան թէ Քրիստոնէութիւն. այսինքն՝ որոշապէս ի Քրիստոսէ դրուած կանոններ։ Ահա է պատճառն, օրինակի համար, որ քրիստոնեայ Եկեղեցիք ամուսնական նոյն օրէնքը չունին, մինչ ամուսնական յարաբերութիւնք նոյն բնախօսական և ընկերական պէտքն ու հանգամանքն են ամէն քրիստոնեայ ազգերու համար։ Այս է պատճառն որ քրիստոնեայ Եկեղեցի մը կ'ընդունի ամուսնալուծումը, ուրիշ մը չընդունիր, և մին այնչափ պարզ կ'կարգէ, ուրիշ մը՝ անկէ աւելին, կամ պակաս։ Տէրունական աղօթքն ամէն քրիստոնեայ Եկեղեցիի համար նոյն է։ Ամուսնական օրէնքը նոյն չէ և չէր կրնար ըլլալ, քանի որ այն մասին Քրիստոս ինք որոշ կանոն մը չէ դրած, և չափէն աւելի վստահութիւն ունեցած է մեր ողջմտութեան վրայ, չատ մը էական մանրամասնութիւններու որոշումը մեր խելքին, մեր փորձին, և մանաւանդ ժամանակին զգայնութեան և պէտքերուն թողլով իր ամենագէտ իմաստութեամբ և ներհուն ընկերաբանի հեռատեսութեամբ։

Արդ, քանի որ ի յառաջագունէ գիտենք թէ ամուսնական օրէնքը մէկ չէր կրնար ըլլալ քրիստոնեայ ազգերու համար, թէ ամուսնական օրէնք բաւական չատ աւելի մարդկային հիմնարկութիւն մ'է քան աստուածային, կ'հետեւի թէ մեր Ն... եղծանութեան կրնանք մի կողմ թողուլ, երբ և քրիստոնէական սկզբունքներու սխալ հասկցողութիւն, ամէն ամուսնական օրէնք, կանոն, աւանդութիւն, սովորութիւն, որոց փաստակարութիւնն հաստատուած ըլլայ վերոյիշեալ երեք փորձերով, կամ երեք տեսակէտներով, և կամ անոնց մէ և է մէկով։

Այսինքն՝ այսօր ալ, վաղն ալ, երբեք ընդունելի չէ ամուսնական օրէնք ըսուած անբնական կանոն մը, որ բռնադատեալ ապերջանկութեան, դժբախտութեան, անբարոյութեան կ'մատնէ էրիկը կամ կինը։

Ընդունելի չէ ամուսնական օրէնք ըսուած կանոն մը որ այր և կնոջ յարաբերութենէն յառաջ եկած տղաքն երեսի վրայ կ'թողու, և պատճառ կ'ըլլայ անոնց թշուառութեան և անբարոյութեան։

Եւ երրորդ, ընդունելի չէ ամուսնական օրէնք ըսուած կանոնն որ հասարակութեան մը տակաւ փճացման պատճառ կ'ըլլայ՝ մէկ կամ միւս կողմը բռնադատեալ ամուրիութեան պարտաւորելով, և փճացնելով մարդկային բնութեան էն ազնիւ, էն ուժեղ, էն չինիչ բնազդներէն մէկը։

Այս երեք տեսակէտներով ալ կ'ըսենք թէ վերաքննելի է մեր Եկեղեցւոյն ամուսնական օրէնք ըսուած կեղակարծ գրութիւնն, որ տասնեակ, քսանեակ տարիներ ամուրիութեան, ամլութեան, խեղճութեան և նոյն իսկ անբարոյութեան կ'մատնէ կարգ մը հայ կիներ, պարկեշտ, հաւատարիմ, իրենց ամուսնական, մայրական, ընտանեկան պարտաւորութիւնները կատարելու մէջ զաղփաղփած Հայուհիներ. որովհետեւ անոնց էրիկն ողջ է, և մեր «կուսակրօն» եկեղեցականութեան մտքը դրեր է, չգիտենք ինչո՛ւ, թէ քանի որ էրիկը կ'ապրի ո՛ և է տեղ մը, ու ո՛ և է կերպ, ուրիշ կինն ուրիշ էրիկ չի կրնար առնուլ։

Թո՛ղ այս Հայուհիներուն ամուսնական դժբախտութիւնն, որուն ամենեւին չի համակրիր մեր կուսակրօն ըսուած կղերը, քանի որ իր պաշտօնական դժկամութեամբ ամուսնական կեանքի դէմ կ'բողոքէ հանապազ. հապա խեղճ փոքրիկներուն երեսի վրայ մնա՞լն։ Անոնք որբ չեն, բայց որբ տղաքներու ամէն զրկանքներուն ենթարկուած են։ Մարդ զանոնք որբ չի նկատեր որ գոնէ այնմ պաշտպանէ. բայց որբերէն դժբախտ են։ Հապա ամբողջ սերունդներու կորուստը Ազգին համար, Եկեղեցիին համար, երկրին համար։ Ա՛յս նպատակաւ միթէ եղած են եկեղեցական օրէնքներն, որ անմեղ կիներ ցկեանս ապերջանկութեան դատապարտուին, երբ կրնային երկրորդ ամուսնութեան մէջ պաշտպանութիւն, պահպանութիւն և երջանկութիւնն գտնել։ Ասո՞ր համար միթէ եղած են եկեղեցական օրէնքներն, որ տղաքներ ծնողական հովանիէն ու գուրգուրանքէն զուրկ մեծնան, և թշուառութեան ու գուցէ անբարոյութեան մէջ իյնան։

Գիտե՞նք արդեօք թէ այս ամուսնական անլուծելիութիւն ըսածնիս ո՛րչափ աղետաբեր գործադրութիւն մ'ունեցած է, մանաւանդ գաւառներու մէջ։ Մեզ կը սիրենք հաւատալ թէ Պոլսահայոց բարոյականութիւնն որքան ալ թոյլ ըլլայ, գաւառացիներուն անխախտ է՝ նախապատմական ժայռի մը պէս։ Աւա՜ղ, բարոյական չատ մեծ աւերումներ գործած է հոն՝ քրիստոնէական սկզբունքներու մեր սխալ հասկցողութիւն։

Տարիներէ ի վեր երեսի վրայ մնացող մանկամարդ, առոյգ, կենսատու հիւթերով լեցուն կիներ, ա... զուն Հայուհիներ հոն հազար ու մէկ փորձութեանց մէջ ինկած են։ Տարիներով դիմադրած են Ոճութեան անուշիկ լեզուովը խօսող, հրապուրող Սատանային և անոր ամէն սադրանքներուն։ Դասական Պենելոպէին նախանձը շարժելու աստիճան հաւատարիմ մնացած են անոր զոր մի անգամ սիրեր էին իրենց կեանքին մէջ։ Բայց, վերջապէս, տարիքին թարմութիւնը, նիւթականին անձկութիւնը, փոքրիկներուն ճիտը ծռող խեղճութիւնն յաղթահարած են առաքինութեան ամենավերջին պատնէշներն, ու բռնազբօսիկ ժուժկալութեան հուսկ յետին պատուարներն, ինչպէս նաեւ արգելեալ պտուղն յափշտակելու արգիլող Եկեղեցիին յուսահատեցուցիչ պատուէրներն, և անհամար անկումներ տեղի ունեցած ու ապօրէն կենակցութիւններ կազմուած են, յագուրդ տալով բնախօսական պէտքի մը, կամ ընկերային կազմակերպութեան մէջ տնտեսական պակաս մը լեցնելով։ Գիտեմ չատ բան կ'բացատրէ բանաստեղծօրէն. բայց գաւառացիներն, որոց հետ ամէն օր կ'տեսնուինք, և գաւառային կեանքի նկարագրութիւններ զորս այլ եւ այլ աղբիւրներէ կ'ստանանք, չատ աւելի իրական, ու բարոյական տեսակէտով չատ աւելի վշտալի վիճակ մը կ'պարզեն մեր առջեւ, և կարելի չէ որ Պատրիարքարանն ու Մայր-Աթոռը անգիտակ ըլլան խնդրոյն ծանր այս կողմերուն։

«Կեղակարծ գրութիւն» ըսինք մեր ամուսնական օրէնքին. զի գոնէ այն ապահովութիւնը չունինք թէ հին Հայ Եկեղեցին այսքան խիստ էր պսակի անլուծելիութեան վրայ։ Չունինք առ ձեռն հին Հայրապետներէն որոշ և կտրուկ օրէնք մը՝ այնպիսի անբնական խստութիւն մը պարտ դնող. իսկ հակառակն ապացուցանող նշաններ ու օրինակներ չատ աւելի կան։ Գիտենք արդէն որ այս մասին Ամենայն Հայոց Հայրապետներէն միոյն կարծիքը միւսին չի համաձայնիր։ Բայց ինչ որ ըլլայ խնդրոյն պատմական և աստուածաբանական կողմն, ընկերային ու բարոյական կողմը բացայայտ է իր պատճառած աղէտներովը միայն։

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԴԱՏԱԿԱՆ ՍԽԱԼԸ

Բիւզանդիոնի 308 թուոյն մէջ ԴԱՏԱԿԱՆ ՍԽԱԼ վերնագրով պատմուած դէպքն, ինձ առիթ տուաւ իրաւաբանական խնդրոյ մը նկատմամբ քանի մը տող գրելու։ Ամէն քաղաքակիրթ երկրի մէջ, ո և է նախնական դատարանի մը սխալ մէկ վճիռն ուղղելու համար, օրէնքը կարգ մը միջոցներ ցոյց տուած է, որպիսի են վերաքննութեան կամ վճռաբեկ ատեանին դիմելը։ Սակայն քանի որ մարդկանց ձեռքով է որ արդարութիւնը պիտի գործադրուի, վճիռ մը՝ վերաքննիչ և վճռաբեկ ատեանին ամէնէն մանրակրկիտ քննութենէն անցնելով հանդերձ, կրնայ դարձեալ ուղիղ չըլլալ, և չատ անգամ բուն արդարութեան զգաստող ճշմարիտ ապացոյցները, չատ ուշ, պատիժը գործադրուիլ սկսելէն և նոյն իսկ աւարտելէն վերջը կրնան երեւան գալ, որ՝ այս պարագային մէջ, այսինքն վճիռ մը օրէնքին ցոյց տուած ամէն ճամբաներէն անցնելէն, և կամ օրէնսդրական բացատրութեամբ լօզ ժիւժէ ըլլալէն վերջ, երբ դատական սխալ մը տեսնուի, ի՞նչպէս կրնայ այդ սխալն ուղղուիլ։ Օրէնքն այս մասին միակ միջոց մը ցոյց կուտայ, այն ալ վերադատաստանի (*) (ռըվիզիօն) դիմելն է։

(*) Հայերէնի մէջ վերաքննութիւնն՝ խոշոր իմաստով ընդունուած ըլլալով, ռըվիզիօնի փոխարէն «վերադատաստան» ըսել։

Սակայն չկարծուի թէ ամէն վճիռ ու գիրութեամբ կրնայ կրկին անգամ դատաստանի ենթարկուիլ։ Եթէ այսպէս ըլլար և ոչ մէկ դատ վերջ պիտի ունենար, և այն ատեն բնականաբար երկրին ընդհանուր ապահովութիւնը պիտի վրդովուէր, և դատարաններուն վճիռք պիտի չվայելէին պէտք եղած յարգանքն և կարեւորութիւնը, քանի որ միշտ փոխուելու ենթակայ են։ Ահա այս պատճառներով, օրէնսդիրը՝ միայն երեք մեծ սխալներու համար, և սահմանափակ պարագաներու մէջ այս արտաքոյ կարգի ճամբուն դիմելու թոյլտուութիւն կ'ընէ։ Ուրեմն նախ քննենք թէ որո՞նք են այդ պատճառները։ Ըստ պատժական դատավարութեան օրէնքին 349րդ յօդուածին, Ա. Անձ մ'սպաննած ըլլալու յանցանքով մարդ մը դատապարտուելէ վերջ, երբ ստուգուի թէ սպաննուած կարծեցեալ անձն ողջ է։ Բ. Երբ տարբեր անձեր, զատ զատ վճիռներով, իբր միեւնոյն մարդուն սպանիչը դատապարտուած ըլլան և այս հակառակ վճիռները կարելի չըլլայ իրարու հետ հաշտեցնել։ Գ. Երբ դատավարութեան ատեն, ամբաստանեալին դէմ ունկնդրուած վկաներուն, (թէմուէն ու շահիտ) սուտ վկայ եղած ըլլալը դատարանի վճռով մը ապացուցուի, կամ անոնց քաղաքային իրաւունքէ զրկուած (*) ըլլալն ստուգուի։ Բայց ի այս երեք սահմանափակ պարագային, կարելի չէ օրէնքին այս արտաքոյ թոյլտուութենէն օգտուիլ։ Նոյն օրէնքին 350րդ յօդուածն, այսպէս վերադատաստան պահանջելու իրաւունքը՝ նախ դատական նախարարին, յետոյ, սխալմամբ դատապարտուողին և վերջապէս դատապարտեալին ժառանգորդներուն չնորհած է։ Օրէնսդիրն՝ դատական նախարարին և դատապարտեալին այդ տեսակ իրաւունք մը տալուն պատճառը դիւրութեամբ կրնայ ըմբռնուիլ. բայց պէտք է գիտնալ որ նոյնչափ բանաւոր է՝ այդ իրաւունքին ժառանգորդներուն չնորհումը։ Արդարեւ մարդ մը իբրեւ մարդասպան մահուան կ'դատապարտուի, կամ դատապարտութեան ատեն կ'մեռնի, բայց արդեօք ոճրագործ անունն ալ իրեն հետ կ'ոչնչանա՞յ։—երբեք. երկար տարիներ այդ ոճրակալի, զզուելի անունն իր ընտանեաց համար անջնջելի աղբեր մը կ'ըլլայ. իրենց՝ «ոճրագործին զաւակը» կ'ըսուի։ Ուրեմն երբ հայրերնին դատական սխալի մը զոհ եղած ըլլալը իրենց արդարացի է օրէնքին այն տրամադրութիւնն, որով վերադատաստանի դիմելով կրնան այս անդարմանելի սխալը, գոնէ միայն բարոյական տեսակէտով ուղղել։

Տակաւին երկու տարի առաջ, Ֆրանսական օրէնքն ալ (յօդ. 443-446), այս մասին միեւնոյն տրամադրութիւններն ունէր։ Սակայն փորձով տեսնուեցաւ որ, օրէնքին այս տրամադրութիւնները, չատ քիչ անգամ դատական սխալները դարմանելու, կը ծառայէին։ Իրաւ ալ անգամ մը, մարդ մը իբրեւ ոճրագործ մահուան դատապարտուեցաւ, և վճիռը վճռաբեկ ատեանէն վաւերացուելէ վերջ գործադրուեցաւ. քանի մը տարի վերջ, բուն ոճրագործը մահուան անկողնին մէջ խոստովանեցաւ թէ ինքն է այդ ոճրին բուն հեղինակը, թէ դատապարտեալը սխալ դատավարութեան զոհ մ'էր. և արդարեւ այն տեսակ յայտնութիւններ ըրաւ, այնպիսի ապացոյցներ երեւան ելան որ այլեւս դատապարտեալին անմեղութեանը տարակոյս չմնաց։ Եւ դեռ այսպէս քանի՛ սխալներ։ Ժառանգորդները վերադատաստան պահանջելով, ուզեցին գոնէ իրենց ընտանեաց անունն ոճրագործի արատէն մաքրել. չատ աշխատեցան, բայց այն ալ կարելի չեղաւ, որովհետեւ վերեւ յիշած պարագաներէն և ոչ մին կար։ Այն ատեն հանրութեան գաղափարը գրգռուեցաւ, խորհրդարանին մէջ մեծ վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան, և վերջապէս սա բացարձակ սկզբունքն ընդունուեցաւ թէ, այն ամէն պարագաներ, որ անփոփոխելի վճռի մը (լօզ ժիւժէ), դատական սխալի մը արդիւնք ըլլալն ստուգապէս ապացուցանեն, պէտք է վերադատաստանի պատճառներ համարուին։ Բայց մեր օրէնքը տակաւին այս տեսակ բարեփոխութիւն մը կրած չէ։ Ուղղակի դատական սխալի հետ առնչութիւն ունեցող ուրիշ կարեւոր խնդիր մ'ալ կայ, որոյ մասին չենք ուզեր բոլորովին լռութեամբ անցնիլ։ Երբ մէկն այսպէս դատական սխալի մը զոհ ըլլալով, երկար տարիներ բանտարկուի եւ յետոյ իր անմեղութիւնն ստուգուելով ազատ արձակուի, արդեօք իր ենթարկուած նիւթական եւ բարոյական անդարմանելի վնասուց փոխարէն, պէտք չէ՞ որ գոնէ փոքրիկ հատուցում մը, փոխարինութիւն մը ստանալու իրաւունքն ունենայ։ Այս մասին օրէնսգէտները տարբեր կարծիքներ կ'յայտնեն։ Մէկ մասը կ'ըսէ թէ, քանի որ յանցաւոր մը՝ ընդհանրութեան ապահովութեան համար կ'պատժուի, յօգուտ ընդհանրութեան սխալի մը զոհ գացած անձի մը ենթարկուած վնասներն ալ պէտք է որ ընդհանրութիւնն — թէեւ անդարմանելի — մասամբ դարմանէ։ Արդարեւ բարձր եւ արդար գաղափար, որ բոլորովին օրէնսգիտական սկզբանց համաձայն է։ Սակայն ուրիշներ կ'պնդեն թէ քանի որ մարդիկ են որ արդարութիւնը պիտի գործադրեն, այնքան չատ սխալներ տեղի կ'ունենան, եւ դատապարտեալներն այնքան մեծ վնասներու կ'ենթարկուին որ, եթէ հատուցում տալ պէտք ըլլար, կառավարութեան բոլոր գանձը պիտի չբաւէր։ Այս ալ չատ ճիշդ է, եւ ուղղակի պետութեան մը բարւոք դրութեան հետ առնչութիւն ունի։ Այսպէս երկուքին մէջտեղն ըլլալու պայմանաւ, Ֆրանսայի, ինչպէս նաեւ ուրիշ մէկ քանի երկիրներու մէջ, այդ տեսակ սխալներու զոհ գացած անձանց, կառավարութիւնն իբրեւ չնորհ — ոչ իբրեւ պարտաւորութիւն — համեմատութեամբ կամ ուրիշ կերպերով, համեստ գումարներ կուտայ։ Սակայն անցեալ տարի, Ֆրանսայի Խորհրդարանն օրէնք մը քուէարկեց, որով պարտաւորիչ ըրաւ բոլոր դատական սխալներու ենթարկուած անձանց հատուցում տալ։ Եւ առաջին անգամ ըլլալով, անցեալներն այդ օրէնքին անդրանիկ գործադրութիւնը տեղի ունեցաւ(*)։

ՖԻՐԱՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

(*) Որովհետեւ քաղաքային իրաւունքէ զրկուած անձինք չեն կրնար իբրեւ վկայ ունկնդրուիլ։ Ասոնց տուածները լոկ տեղեկութիւն կ'նկատուին և ոչ իբրեւ վկայութիւն։

(*). — Մեր յարգելի աշխատակցին տեսութիւնն ամբողջացնելու համար, կրնանք յիշեցնել թէ Աւստրիա տարիներ առաջ զգացած է դատական սխալները դարմանելու պէտքն, եւ ամէնէն առաջ Աւստրիան է որ այս մասին օրէնք մը դրած է, որոյ չնորհիւ դատական սխալի զոհերն իրենց պատուոյն վերահաստատման հետ, Տէրութենէն դրամական հատուցում մը կ'ընդունին կատարեալ իրաւամբ և ո՛չ իբրեւ չնորհ։ Ֆրանսա այս մասին Աւստրիոյ հետեւած է։ (Ս. ԽՄԲ.)

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՆՉՈՒ ԻՆՉԻ՞ ՀԱՄԱՐ ԹՈՒՂԹ ՉԻ ԽԱՂԱՐ

Պատէն-Պատէնի նախկին խաղարանին մարդոցմէ մին Պերլինի թերթի մը մէջ հետեւեալ պատմութիւնը կ'հրատարակէ, ցոյց տալու համար թէ ինչո՛ւ Պիզմարք իշխան հակառակ է թուղթի խաղին և խաղամոլութեան ուրիշ ձեւերուն, ու կ'ատէ խաղամոլներն, և ինչո՛ւ համար այնքան կատաղի պայքար մղած է խաղարաններու դէմ։

«1865ին կարգ մը իշխաններ և պետական մարդիկ Պատէն-Պատէն կը գտնուէին, որոյ խաղարան-զբօսարանը չատ փայլուն եղանակ մը կ'անցընէր նոյն պահուն։ Խաղի սրահները միշտ լեցուն էին ոչ միայն խաղացող յաճախորդներով, այլ և իբրեւ այցելու ներկայ գտնուող դիւանագէտներով։ Բարձրահասակ մարդ մը, իր խոշոր դէմքով, ընդհ. ուշադրութիւն կ'գրաւէր։ Կորզէն կազմուածքի տէր մէկն էր, որ ձիաւորի կարճ, գորշ թիկնոց մը հագած էր, և մեծ, կակուղ գլխարկ մը դրած. Բրուսիոյ վարչապետն էր նա, Ֆոն Պիզմարք։ Եղբօրս սեղանի մը առջեւ կ'կենար, հինգ նաբոլէոն կը դնէր, անդին կ'երթար առանց արդիւնքին սպասելու, և մերթ ընդ մերթ կ'դառնար տեսնելու համար թէ չահա՞ծ է թէ կորուսած։ Եթէ կորուսած էր, հինգ նաբոլէոն եւս կ'դնէր, բայց ոչ աւելի։ Օր մը, Հիւսիսային Գերմանացի երիտասարդ պաշտօնեայ մը, որ իր գեղանի կնոջ հետ հարսանեկան զբօսաշրջիկի պտոյտը կ'ընէր, խաղարան մտնելով, այնքան յանդգնաբար խաղաց որ ընդհ. չչնչկոց մը տիրեց սրահին մէջ։ Ի սկզբան չահեցաւ, բայց աչա անմիջապէս մեծամեծ գումարներ կորսնց, և ա՛լ աւելի անհաշիւ կերպով խաղաց։ Իր դեռատի կինն ի զուր կ'աշխատէր զինք անդին քաշել։ Ի վերջոյ, տենդոտ շարժումով մը, քանի մը հազար ֆր. մէկէն դրաւ սեղանին վրայ, եւ բոլոր ներկայք, ընդ որս Պիզմարք, հետաքրքրութեամբ դիտեցին թէ պիտի չահէ՞ր թէ կորսնցնէր։ Երիտասարդ փեսան նորէն կորսնց, դարձաւ իր լացող հեծկլտող կնոջ, բան մը փսփսաց անոր ականջին, ու երկուքը մէկէն դուրս ելան։ Եւ աչա հազիւ ելած էին՝ պայթիւն մը լսուեցաւ։ Ատրճանակ մը մխած էր իր գանկին մէջ։ Անկենդան մարմինը քով կ'կենար ծաղկատի գեղուհին, աչքերը խոշոր բացած դիակին վրայ։ Այնքան կինը սոսկալի աղաղակ մ'արձակեց և գետնին փռուեցաւ՝ կարծես չանթահար։ Պիզմարք որ դիտած էր այս տեսարանը, աղաղակեց. «Այս անզգամութեան, այս սրիկայական գործին վերջ մը տալու է։» Մէկ-երկու տարուան մէջ օրէնքն ընդհանրացաւ, եւ հատ մը խաղարան չմնաց Գերմանիոյ մէկ ծայրէն միւսը։»

Բայց կ'ըսէ թէ հրապարակային խաղարանները ջնջուեցան. փոյթ թէ ոչ, ուր մոլի մարդիկ կան, պագը, պոքէրը, և թուղթի խաղի ամէն տեսակներն իրենց նախմրգաներն ի գործ կ'դնեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ Ի ՍԵԲԱՍՏԻԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆԻ)

ՍԵԲԱՍՏԻԱ, 26 Հոկտ. 97

Տ. Մուշեղ Ծ. Վ. Սերոբեան, Առաջնորդ Ամաս. Տեղապահն, Հոկտ. 15ին հոս հասաւ։ Երկու օրուան մէջ մեր բոլոր վանքերն, եկեղեցիներն և բարեգործական հաստատութիւններն այցելեց։ Հետաքրքիր հարցումներով տեղեկութիւններ քաղեց։ Կիրակի օրը պատարագեց և քարոզ խօսեցաւ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան։ Տեսակցեցայ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ.ի հետ, եթէ Արմաշի վարդապետներն, իրենց լեզուի ճարտարութեան հետ քիչ մ'ալ վարչական հմտութիւն ցոյց տան, իրենց հօտին յոյսերն ամէն կերպով կ'պսակուին։ ԲԶ. Հոկտ. 20ին մեկնեցաւ Խարբերդ, ուրկէ պիտի դառնայ Արաբկիր։

* * Տ. Գրիգոր քհ. Զարգարեան՝ քաղաքիս Առաջն. Փոխանորդն՝ եկեղեցւոյ բեմէն պատուէրներ կ'նուիրէ ժողովրդեան, նշանտուքի և հարսանեաց առթիւ չռայլութիւններէ զգուշանալու։ Բարեկեցիկներէն հրապարակաւ կ'խնդրուի որ գայթակղութեան առիթ չըլլալու գովելի նպատակաւ խնդրութեամբ կանոնաւոր գանձերն և չըլլուի [illegible] ինչո՞ւ այսինքն [illegible] պահեր։

* * Մանկանոցին մէջ գիշեր մը անցուցի դասախօս էֆ.ին հետ, վասնզի նոյն երեկոյ գիշերապահը քաղաք մեկնած էր գործով մը։ Նոյն գիշեր մօտ կաղամբ և բաղկթան (*) ապուր եփուած էր։ Նախ՝ ամէնը միասին (26 աղջիկ) գլխաբաց և ոտքի վրայ Տէրունական աղօթքն ըսին, և յետոյ սկսան, իւրաքանչիւրն իր առջեւ դրուած ամանէն, այնպիսի ախորժակով մ'ուտել որ մեծ ճաշոյք պատճառեց ինծի։ Ճաշէն յետոյ, զուարթութիւն մա-

(*).—Տեսակ մը Բորբոխ [illegible]

տուեցին Աստուծոյ, և գնացին ընթերցատուն, ուր սկսան դաս պատրաստել, ճրագի լուսով, առանց մին միւսին գործը խանգարելու։ Ցիշատակելի էր նոցա կարգապահութիւն ։ Երբ ժամացոյցն Չ հնչեց, փոքրիկներն՝ 6—9 տարեկան՝ հրաման խնդրեցին պառկելու, որ ի յհարկէ չուշացաւ եւ առաջնորդուեցան ննջարանը։ Ասոնք արդէն խոր քնոյ մէջ ընկղմած էին երբ ժամ 3 ին մեծերն ելան ննջելու։ Ննջարանին կանթեղ, ինչպէս նաեւ քակինը, մինչեւ լոյս վառ կ'մնային. Այլ գիշերապահից հսկողութեան համար (երկուք են. մինչ կէս գիշեր՝ մին, մինչ լոյս՝ միւսն) իսկ Բ.ը դուրս ելնելու պէտք ունեցողներուն առաջնորդ ըլլալու համար, ձրձ կ'ընկերանայ արթուն եղող գիշերապահը ։ Դեռ ժամը 12 ը հնչած, մեծերն ելան և սերտողութեան պաշտպանեցան. իսկ փոքրիկներ, երբ բոլորովին լուսցաւ, այն ատեն ելան։ Շիրակն երջանիկ և հանգիստ են ի շնորհս բարերարաց, բայց դեռ դուրսն որչա՞փ անոնք տղաք կան ։ Այս օրեր, Մանկանոցի և Հիւանդանոցի բաժանորդներու թիւն հետզհետէ կ'աւելնայ, վասն զի մանաւանդ Ա.Ն Ներթական անձկութեան պատճառաւ դիմումն կ'ընէ ամէն կողմ և ծանուցում ընել կուտայ եկեղեցեաց մէջ։

* * Մի քանի ամիս առաջ, Սանասարեան վարժարանի Տեսչութենէն Չ տղայ ուղղած էր որդեգրելու պատրաստուեցան ։ Ծանապարհի ծախսի և պաշտօնի դրամին մեծ մասն ալ հանգանակուեցաւ, սակայն ցարդ լուր եկած չըլլալուն, կիսատ մնաց ։ Ինչո՞ւ արդեօք կարելի՞ է Պատ. Տեսչութեան ուշադրութիւնն հրաւիրել այս մասին ։

* * Գրենական Ցանձնաժողովէն, ընդաքէս աղքատ ուսանողաց ի նպաստ Տ. Գարեգին Հօր եւ Գարակէօզեան Ռ. Կարապետ աղայի յանձնուած գրքերն ամբողջապէս հասան եւ Լուսաւոր Ընկերութեան տուն դրուեցան, քանի որ յիշեալ Ընկ.ը կ'հոգայ ազգ. վարժարանաց մէջ գտնուող բոլոր աղքատ (վկայեալ) ուսանողաց դպրոցական պիտոյքն։

* * Դպրոցներու առժամանակեայ «Հոգաբարձութիւն Ոննումն. Խորհուրդն իր հաշիւը Մայր Եկեղեցւոյ քովն ի տես հասարակութեան դրած է 15 օր պայմանաժամով։ Թերեւս աւելի ընդարձակ գրեմ յաջորդով, սակայն այժմէն սա միայն կ'ըսեմ թէ արդէն նոտակ կ'ուտէք։ ըսող չկայ գրեմէ իրենց, այլ յոռի մատակարարութիւնն ու Զուսակցական ոգին է որ մեծ դեր կ'կատարեն։ Ց. ՄԿ. Դ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Օսմ. և հելլէն պատուիրակաց աւջի օրուան գումարման մէջ պատուիրակներն, իրենց սկզբունքներով դրուեցին հնացեալ չորս յօդուածներէ մին՝ ի մասին Թեսալիոյ գաղթականաց։ Այժմ երեք յօդուածի վրայ միայն բանակցութիւն կ'կատարուի։ Երեկ, արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիք փաշա պարտաւոր ըլլալով Գերմանիոյ նոր դեսպանին շնորհել պաշտօնական ունկնդրութեան ներկայ գտնուիլ, պատուիրակները չկրցան գումարուիլ և այսօր պիտի շարունակեն բանակցութիւնները։

Մ. ՍԹՈՒՐՁԷՍԻ Բեդերսպուրկ գըտնուելու լուրը կ'հերքուի։ Ցունաստանի արտաքին գործոց նախկին նախարարն այժմ Աթէնք կ'գտնուի, և Երեսփ. Ժողովոյ վերջին նիստին ներկայ գտնուած է իբրեւ Երեսփոխան։

ԱԹԷՆՔԷ կ'հեռագրեն Նոյեմ. 16 թուով թէ Հակակշռի Ցանձնաժողովը քններ է հանր. պարտուց հակակշռի կարգադրութեան ծրագիրը, զոր ներկայացուցեր է ելմտական նախարար Մ. Սգբէյգ։ Հակակշռի առթիւ մէկ քանի դժուարութիւնք և թիւրեւ անհամաձայնութիւններ ծագեր են Մ. Սգբէյգի և յանձնաժողովոյ անդամոց միջեւ. կ'կարծուի թէ մինչեւ մէկ ամիս ամէն բան կարգադրուի և ծրագիրը մատուցուի Երեսփ. Ժողովոյ վաւերացման։

—Նոյն թուով ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հելլէն կառավարութիւնն որոշեր է իր Գերագոյնաներն հաշտութեան վերջնական դաշնագրոյն ստորագրութենէն յետոյ ղրկել ի Թուրքիա, երբ հիւպատոսական պայմանագրութիւնները և քաղաքացիական խնդիրը կարգադրուի։

ՊԵՐԼԻՆԷ Նոյեմ. 16 թուով կ'հեռագրեն թէ Ցունաստանի Հակակշռի Ցանձնաժողովոյ գերման պատուիրակը նոր ծրագիր մը ներկայացուցեր է։

Կ. ՊՈԼՍԷ Նոյեմ. 1/13 թուականաւ կ'հեռագրեն եւրոպական լրագրաց թէ հաշտութեան բանակցութիւնք եթէ ի մօտոյ փոհացուցիչ արդիւնք մը չունենան, Մեծ Տէրութեանց իրաւարարութեան պիտի դիմուի։ Իգդամ հաւատ չընծայեր այս լուրին, ըստ որում բանակցութիւնք բաւական յառաջացած են և գրեթէ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած պէս է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ատեն հելլէն զինուորներու ունեցած ընթացքը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը ԲԾ. ի նիստին մէջ քննեց հելլէն սպայից կողմէ նախապէս մատուցուած տեղեկագրերը։ Ցանձնաժողովը նոյնպէս Միատորութեան պիտի տանու Կոստանդիանոս Իշխանի տեղեկագիրը։

ՎՈԼՈՑԻ ճամբով վերադարձող Թեսալացի գաղթականաց համար Վոլոյի մէջ հանրային ճաշարաններ բացուեցան։ Լարիսայի երկաթուղւոյ ընկերութիւնն ալ հարկ եղածը կ'ընէ գաղթականաց վերադարձը դիւրացնելու։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿՆ Ի ԹԵՍԱԼԻԱ. — Զէյթունի նախորդ կառավարիչ և Թեսալիացիներու վերադարձի յանձնաժողովոյ անդամ Մ. Եչլին որ Աթէնք դարձած է, Ասդի լրագրոյ թղթակցին այսպէս խօսեր է Թեսալիոյ օսմ. բանակին վրայ.—«Պարտիմ խոստովանիլ թէ օսմ. իշխանութիւնք մեծ փութկոտութիւն ցոյց տուին Թեսալացի գաղթականաց վերադարձի խնդիրը կարգադրելու։ Սպարապետ Էտհէմ փաշա, որուն հետ բանակցեցայ, լաւ տպաւորութիւն մ'ըրաւ վրաս իր քաղաքավարութեամբ և բարեսրտութեամբ։ Մտացի կերպով կ'խօսի և իր բառերն ու խօսքերը կ'կշռէ։ Օսմանեան բանակին բարձրաստիճան սպաները բարի կամեցողութիւն ունին, որպէս զի զինուորք լաւ ընթացք ունենան։ Այս նպատակաւ հրամաններ տրուած են։ Օսմ. բանակն եւրոպական կազմակերպութիւն ունի։ Գալով Թեսալիացի գաղթականաց, վստահ եմ թէ ամէն կերպով յապահովի պիտի ըլլան։ Օսմ. զինուորք բանակած են 38 գիւղերու մէջ, ուր գաղթականք չեն կրնար մտնել։ Օսմ. սպայից հետ շատ մը խնդիրներու վրայ խօսեցայ։ Գովեցին հելլէն բանակը, բայց կ'ըսեն թէ քաղաքավարութեան համար էր։ Օսմ. սպայք կ'գովեն իրենց զօրաց կարգապահութիւնն ու տոկունութիւնը։ Անատօլուի զինուորք լաւագոյն են։»

ՀԱԿԱԿՇՌԻ Ցանձնաժողովոյն Գերմանիոյ և Իտալիոյ պատուիրակներն անցեալ ՇԲ. երկու ժամու չափ տեսակցեցան ելմտական նախարար Մ. Սգբէյգի հետ, փոխանակեցին իրենց կէտերուն վրայ տեղեկութիւններ առեր են։ Նոյնպէս երկարօրէն խորհրդակցեր են Ցանձնաժողովոյ պաշտօնին վերաբերեալ օրէնքական ծրագրոյն վրայ։

ԱՐԴԱՑԻ կողմը գտնուող հելլէն զինուորք ցուրտէն շատ կ'նեղուին եւ ղերն Պատերազմական պաշտօնատունը թէեւ գրեր է Զէյթունի զինուորական մթերանոցին՝ հագուստ և այլն ղրկել, սակայն այս հրաման ցարդ չէ գործադրուեր։

—Արդայի շրջակայ Սէնիշէրի գիւղին գաղթականք Արդձայի մէջ շատ խեղճ վիճակի մէջ կ'գտնուին։ Զինուորական սպայք ամէն օր Աթէնք կ'տեղեկագրեն ասոնց թշուառութիւնը։ Երկու ընտանիք երկու ժայռի մէջտեղ ապաստաներ են մերկ ու անօթի. մէջերնին չորս հիւանդ ալ կայ եղեր։

ԹՈՐՓԻԼՆԵՐՈՒ խնդրոյն համար կազմեալ յանձնաժողովն՝ երեւան հաներ է թէ նաւատորմին հրամանատարութեան մթերանոցին մէջ շատ մը պակասներ կան և կարեւոր վերանորոգում գործածուած են։

ԲԱՏՐԱՍԻ մէջ ցուրտին սաստկութենէն մէկ քանի կամուրջներ քանդուեր են։

ՊԻՐԷՆՍԻ ծխախոտի գործարանին Հոկտ. ամսուան հասոյթն եղաւ 117,555 որ փրկ։ Անցեալ տարի նոյն ամսուան 90,281 դրամ գոյացեր էր։

ԽԱՆԻԱՅԷ Հալէպ թերթին կ'ծանուցանեն թէ Տէրվիշ չոգենաւը Սուդայի նաւահանգստին մէջ վար դրուեր է Մեծ Տէրութեանց ծովակալներուն հրամանաւ։ Թէեւ պատճառն յայտնի չէ, սակայն կ'կարծուի թէ շոգենաւն երթեւեկութեան պահուն ծովակալաց հրամանին անսաստած ըլլայ։

—Անցեալները Կրետէ ժամանող ռուս զինուորք Հանեայի զօրանոցն հաստատուեր են։

—Հանեայէ կ'գրեն թէ զինուոր մը վերջերս ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով, հեղինակը խառն դատարանին առջեւ պիտի դատուի։ Եւրոպացի սպայ մը՝ Քամբլիօ Օրպան անձնասպան եղեր է։

—Հանեայէ կ'հեռագրեն թէ Կրետէի գործերուն վերաբերեալ բանակցութիւնք յետ այսօրիկ Փրանս. ծովակալ Բոդիէի միջոցաւ պիտի կատարուին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՉԻՆ.—Եէն-Չուի մէջ գերման միսիոնարաց սպանման վրայ, Ծայրագոյն Արեւելք գտնուող գերման նաւատորմիղն հրաման ստացեր է չինական Շան-Թունկ նահանգին ծովեզրն երթալ։ Այս միսիոնարք հաստատուած էին Չինու ամէնէն մոլեռանդ մէկ վայրը, նոյն իսկ Կոմփիւկիոսի՝ չինացի մեծ փիլիսոփային՝ գերեզմանին մօտ, «որպէս զի, կ'ըսէին, Աստղը բարձրանայ կռապաշտութեան կեդրոնին մէջ իսկ»։ Տուներ գնած էին հոն, եւ քանի տարիէ ի վեր կ'վարէին իրենց պաշտօնն՝ հակակիր ժողովրդեան մը մէջ. Ամենայն Սրբոց տօնին՝ հաւաքուած ըլլալով օրուան արարողութիւնը կատարելու, տեղացիք վրանին յարձակեցան և սպաննեցին անոնցմէ երկուքն, ինչպէս ծանուցած ենք արդէն։ Տեղական իշխանութիւնք արիւնահոսութիւնն արգիլելու համար բան մ'ըրած չըլլալով, գերման կառավարութիւնն անմիջապէս փոխարինութիւն պահանջեց Բեքինէ. բայց որովհետեւ այսպիսի խնդրոց մէջ ծանօթ է այս վերջնոյն դանդաղութիւնը, Գերմանիա որոշեց ուղղակի գործել։ Եէն-Չու՝ ծովեզրէն 350 քիլոմեդր ներսերն է եւ գերման նաւատորմը չի կրնար հոն հասնիլ, ուստի պիտի գրաւէ զՔիաո-Չաու՝ խնդոյ պահելով նաւահանգիստ մը զոր պիտի պահէ իբրեւ երաշխաւորութիւն, մինչեւ որ արդար փոխարինութիւն մ'ըլլայ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ.—Իտալական կառավարութիւնն այս պահուս իր բոլոր ուշադրութիւնը նուիրած է ամբողջ նաւատորմը շարժողն վիճակի մէջ դնելու կարեւոր փորձին։ Ասիկայ առաջին անգամն ըլլալուն, կ'վախցուի որ մի գուցէ կազմակերպութեան մէջ թերութիւններ ըլլան, և Խորհրդարանին մէջ պատերազմական ծախուց հակառակորդներն առիթ մ'ընեն մերժելու պէտք եղած գումարը նաւային նոր շինութիւններու, որք վերջերս որոշուեցան ծովային պաշտօնատան մասնաժողովէն։

ՆԻԿԵՐԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Ասկէ օրը ծանուցինք թէ Հազարապետ Լուկարտ հրամատարութեամբ զինուորք եւ 30ի չափ սպայք կ'մեկնին ի Նիկեր ։ Անոնց մէկ մասը ճամբայ ելաւ անցեալ Ուր. Պոտոնիկս շոգենաւով, որուն մէջ կ'գտնուին նաեւ Լակոսի ոստիկանութեան համար երկու Հաուսա (բնիկ) տեղակալներ, եւ Նիկերի արքայական զաղղիերը։ Նոյն շոգենաւով կ'ղրկուին նաեւ 500 անասուն ճամբորդ, որոնց 250ը Լակոսի համար։ Ցառաջիկայ շաբթու ալ կ'մեկնին 20 սեւ թ սպայ և 10—12 սպայ։

Պատերազմաւթիւններ կ'առնուին շատ մը հեռագրական գծեր հաստատելու Լակոսի ներսերը մինչեւ մէկ տասնի։ Այս գործին աշխատող անգլիացի զինուորաց հիւր տարուան ծառայութիւնն երկու տարի պիտի հաշուուի, հանգստեան թոշակի արժանանալու համար։

ԱՆԴՐՍԻՊԻՐԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Անցեալ շաբթու Սիպերիոյ Դոմսք քաղաքէն Բեդերսպուրկ հասաւ ճարտարագէտ Մ. Վալուեւ. Սիպերիոյ երկաթուղւոյն շինութեան պաշտօնեայ, ձեռնարկեց ընելու Իրկուդսկէն նոր գիծ մը պաշտօնապէս բացման համար։ Թէ այս գիծը՝ Սիպերիոյ կառավարութեան երկաթուղւոյ գծերն երկարած պիտի ըլլան 800 վերստ, և Դոմսքի գաւառին կառավարութեան կարեւոր քաղաքներ հաղորդակցութեան պիտի հաղորդակցին Եւրոպական Ռուսիոյ երկաթուղիներուն։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՊՐԱԶԻԼԻԱ.—Կ'ըսուի թէ Իտալիոյ կառավարութիւնը նպատակ ունենալով թէ Պրազիլիոյ մէջ իտալացի հպատակներ յաճախ յարձակումներու ենթակայ կ'ըլլան, որոշեր է բանակցիլ հոն։ Ամերիկայի մէջ ամենէն շատ գաղթականութիւններ ունեցող տէրութեանց հետ, որպէս զի հասարակաց ծանուցագիր մ'ուղղեն Պրազիլիոյ Հանրապետութեան, ներկայիս մէջ անապահովութիւն տիրելուն մասին։

ԳԵՐՄԱՆՔ Ի ՀԱԻԴԻ. — Հայիդի կղզիները (Թըլպայի մօտ) բնակող Գերմանք նեղ կացութեան մէջ կը գտնուին։ Բնիկները և Եւրոպացի սպիտակներու միջեւ յարաբերութիւնք խիստ ձգտեալ են։ Գերմանք իրենց տուներէն չեն կրնար դուրս ելնել առանց զէնք կրելու։ Հանրապետական պաշտօնէներէն միոյն որդին որ, հոն կը գտնուի իր կառապանը ձերբակալող մէկ քանի պաշտօնէից դէմ բողոքած ըլլալով մէկ առտուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ է իբրեւ խառնակիչ։ Գերման դեսպանին բողոքներն անօգուտ կ'մնան։ Միայն ամերիկեան դեսպանին յայտարարութեան վրայ, թէ մի քանի մարտանաւեր պիտի ղրկուին կղզին, ծերակոյտը փութով գումարուեր և նոյն բանտարկեալն ազատ արձակել որոշուեր է։ Բայց սեւերու և ճերմակներու միջեւ հակառակութիւնը կ'շարունակուի և անապահովութիւն կ'տիրէ։ Կ'ըսուի թէ Ամերիկայի միջամտութեան վրայ, Հայիդի կառավարութիւնը փութով պիտի վճարէ Գերմանիոյ պահանջած 53,000 տոլար տուգանքն, և այսպէս այս վերջնոյն կողմէ նաւերէն ցոյցի մը պէտք պիտի չըլլայ։

ՎԱՏԻԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Լէոն ԺԳ. Պապը փրանսացի եպիսկոպոս մը իր ներկայութեան ընդունելով, յայտներ է թէ պէտք է Ֆրանսայի բոլոր կաթոլիկները միանան իր ցուցած ուղղութեամբ, որպէս զի սահմանադրական հիման վրայ ըլլայ այդ միացում. միակ հիմն որով կարելի է զինաթափ ընել հակակրութիւններն և միւս կողմէ օրինաւոր միջոցներով ծառայել կրօնական շահերու և ընկերային կարգ ու սարքին։

—Օսէրվադորէ Ռոմանօ կոչուած կ'ընէ բոլոր ֆրանսացի կաթոլիկներուն, որպէս զի յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ, ամէն բանէ առաջ Ֆրանսայի շահն և անոր բարգաւաճումը միայն նկատի առնուն։

ՔՈՒՊԱՅԻ Բիննար տէլ Րիօ նահանգին մէջ սպանիական զօրաց եւ ապստամբաց միջեւ ընդհարում մ'ըլլալով այս վերջինք 44 հոգիի կորուստ ունեցեր են։ Սպանիացւոց կորուստն է 31 մեռեալ՝ որոց մին սպայ, և 40 վիրաւոր։

ԻՏԱԼԱՑԻ հռչակաւոր երգահան Վէրտիի կինը, Ճիւզեբբինա Սդրէբբոնի՝ որ նշանաւոր երգչուհի մ'էր ժամանակաւ, անցեալ կիրակի մեռեր է։

ՇՈՒԷՏԻ Օսքար թագաւորը Պերլինի Ակադեմիային պատուակալ անդամ ընտրուեր է։ Վիլհէլմ Կայսր հաստատեր է այս ընտրութիւնն։

ԲՐԵՕՊՐԱԺԷՆՍԿԻ ՌՈՒՍ ԶՕՐԱԳՈՒՆԴԻՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ, որուն Բարիզի Օբէրա թատրոնին մէջ տուած նուագահանդէսին, ինչպէս ծանոյց հեռագիրն, անցեալ Ուր. Բարիզ հասաւ։ Կայարանին մէջ պահակ զօրքերը՝ պաշտօնական համազգեստ հագած, դիմաւորեցին իրենց Ռուս ընկերակիցները։ Ուրիշ պաշտօնական անձեր ալ կ'գտնուէին դիմաւորողներու մէջ։ Կառախումբը կայանէն մեկնելուն «Կեցցէ Ռուսիա» աղաղակներով ողջունուեցաւ։ Ֆրանս. զօրաց նուագախումբը կեցաւ «Կեցցէ Ռուսիա» աղաղակներ հանելով, ուր գնդ. Տրզչ՝ հրամանատար հետեւակազօրաց 28րդ գունդին՝ իր սպայից հետ մէկտեղ Ռուս զինուորական նուագախումբն կ'սպասէր։ Գրնդապետին մէկ նշանին վրայ հոյն գունդին նուագախումբն սկսաւ զարնել «Բրէօբրաժէնսքի գունդին քայլերգն», որուն ուղեկիցներն Ռուս զինուորք գլխարկ և ձայնով կերպով ձեւ ցուցին. անմիջապէս «Կեցցէ Ֆրանսա» գոչեցին. որոնց պատասխանեց «Կեցցէ Ռուսիա» աղաղակը՝ զօրանոցին պատուհաններէն խռնած փրանսացի զինուորաց կողմէ։ Ցետոյ զօրանոցին մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Ռուս նուագախումբին, փոխադարձ բաժակաճառերով ։ ՇԲ. օր նուագախումբն Էլիզէի պալատը ներկայացաւ Հանրապետութեան Նախագահին, և կիրակի Օբէրայի թատրոնին մէջ տուաւ իւր նուագահանդէսը զոր հեռագիրը ծանուցեց արդէն։

ՊԻԵՉԷՎԻ ՓԱԽՈՒՍՏԻ ՓՈՐՁԸ.—Ծանուցինք թէ երգչուհի Աննա Սիմոնի սպանիչ Պոյչէվ Փիլիպէի բանտէն փախչիլ փորձեր է։ Փիլիպէէ Նոյեմ. 3/15 թուով սա մանրամասնութիւնք կ'հաղորդուին. — Պոյչէվ Ուրբ առտու փախչիլ փորձեց։ Իր անկողնին տակ յաջողած էր ծակ մը բանալ գետնի, որուն մէջ գտնուած սենեակն որ պարապ էր, և անկից դիւրին էր պատէն վեր ելնել։ Պահապանք իմանալով ձերբակալեցին և խցիկի մը մէջ փակեցին զայն։ Իր ընկերը Նովէլիչ, որ նոյնպէս ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած է, իր վիճակին համակերպած է և նկալ չուզելով ժամանակ կ'անցնէ կառք մը ներկայացնող պատկեր մը կ'գծէ զոր կնոջը պիտի նուիրէ։ Երկու դատապարտեալց կանայք միշտ կ'այցելեն իրենց ամուսինները։ Թէև Պոյչէվի ու Նովէլիչի համար վերաքննութեան դիմուելով պատժի յաւելում խնդրուած է, սակայն չի յուսացուիր որ մահուան դատապարտուին։

ԶՄՒՌՆ.— Փիլիպէի մէջ սաստիկ ցուրտ կ'ընէ. գետակները սառած են. Ջերմաչափը զերոյէն վար 5-8 ցոյց կուտայ. շրջակայ լերինք ձիւնով ծածկուած են։

ՍՈՖԻԱՅԷ կ'գրեն թէ բանսարկու Ալէքօ Քոնստանդինովի սպաննիչներու դատը Նոյեմ. 3/15ին սկսեր է։ Հարցաքննութեանց պահուն՝ Բատինովի քաղաքապետ Բէդրօ Մինքով, որ այս գործին մէջ ամբաստանուած է) փախչիլ փորձեր է դատարանի բանտէն. ոստիկան-զինուոր մը արգիլեր է զայն սուրով վիրաւորելով։ Մինքով հարցաքննութեան պահուն ըսեր է թէ սպանութենէն տեղեկութիւն չունի։

—Սոֆիայի մէջ ալ ածուխի պակասութիւն կայ։ Կառավարութիւնը կարեւոր տնօրինեց ածուխ և հանքածուխ գնելու։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆԻ բանակին ընդհ. հրամատար Ղուլամ Հայտար խան մեռեր է ի Քապուլ, սաստիկ տենդի մը հետեւանօք։

ՊՈՄՊԱՅԻ մէջ ժանտախտէ շաբաթական 44 մահ կ'պատահի և հնդախտէ 22։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ 17 Նոյ.— Ֆրանց Ցոզէֆ կայսրը կէս օրին ընդունեց Հունգարական պատուիրակութիւնն և յետոյ Աւստրիականն, որոց հաւատարմական ուղերձին պատասխանելով, շնորհակալութիւն յայտնեց անոնց անձնուիրութեան հաւաստիքներուն և սապէս շարունակեց։ «Միջազգային կացութիւնն անցեալ տարւոյ ընթացքին մէջ պատճառեց քիչ մը երկիւղ՝ որ խաղաղութիւնն խանգարուած կ'երեւայ։ Տէրութեանց համերաշխութիւնը միաձայն եղաւ։ Եւրոպական Ներդաշնակութիւնը նոյն միջոցին խաղաղութեան զօրաւոր տարր մը հանդիսացաւ. եթէ չյաջողեցաւ արգիլել վերջին պատերազմը, իր անխոնջ գործունէութեան և նպատակակէտին գէթ կրցաւ ըլլալուն արդիւնքն է որ այս պատերազմ սահմանափակուեցաւ և նոյն ուրեմն վերջացաւ։ Հիմա Եւրոպեան Ներդաշնակութեան գործը պիտի ըլլայ կամեցութեան կարգադրութեամբն զբաղիլ։ Գոհութեամբ կրնամ յայտնել թէ բոլոր տէրութեանց հետ լաւագոյն յարաբերութիւններ ունինք։ Գերմանիոյ և Իտալիոյ հետ մեր գործակցութիւնն հիմնական մէկ մը քաղաքականութեան անխախտելի երաշխաւորը կ'կազմէ ինչպէս յանցեալին մէջ։ Այն ցոյց պահպանել և ամրապնդել իմ կառավարութեանս շարունակական հոգածութեան առարկան պիտի ըլլայ։ Խաղաղութեան պահպանման համար ցարդ գտնուած երաշխիքներուն միացած է Ռուս կայսրութեան հետ մեր բարեկամական յարաբերութեանց կազմութիւնը։ Ռուսիոյ Վեհ. Կայսեր հետ ունեցած մի քանի տեսակցութիւնքս համոզում գոյացուցին յիս մեր զգացմանց համերաշխութեան վրայ, եւ մեր երկուց տէրութեանց մէջ կազմեցին յարաբերութիւններ փոխադարձ վստահութեան, որուն ամրապնդումն օգտակար արդիւնքներ միայն կրնայ ցընծայել ապագային։ Ջերմ գոհունակութեամբ կ'յիշեմ այն այցելութիւններն, որով Գերմանիոյ Կայսրն՝ իմ հաւատարիմ եւ զինակից բարեկամս՝ ուրախացուց զիս հոս ի Վիեննա եւ վերջերս ի Բեշդ։ Ոչ նուազ հրախաղէտ յիշատակ մը կ'պահեմ վերջին տարւոյ մէջ իմ ի Ռումանիա այցելութենէս, և Ն. Վեհափառութեանց՝ Ռումանիոյ թագաւորին եւ թագուհւոյն՝ այցելութենէն։ Եւրոպիոյ խաղաղութեան շահուց պահպանումն ապագային մէջ իմ կառավարութեանս գլխաւոր ջանքը պիտի ըլլայ, և կ'յուսամ որ այս տեսակէտով վստահութեամբ կրնանք նայիլ ապագային.» Թագաւոր-Կայսրն յետոյ դիտել տուաւ թէ պատերազմական վարչութեան պէտքերուն գոհացում տրուած է նկատելով միապետութեան աշխարհական և ելմտական կացութիւնն, և թէ առժամեայ վարկ գնման ծրագրոց ամբողջացումն որ տարւոյս սկիզբները պատահած դէպքերուն հետեւանօք անհրաժեշտ դատուած էր, բանակին զարգացման համար որոշուած սահմանին մէջ կ'գտնուի։ Թագաւոր-Կայսրն հաճութեամբ տեսաւ կանոնաւոր զարգացումը գրաւեալ երկիրներու, որոց վարչական ծախքերը կ'հոգացուին իրենց հասոյթով։ Կայսրը խօսքն աւարտեց կոչում ընելով պատուիրակութեանց անդամներուն հայրենասիրութեան։

—Երեսփ. Ժողովն Աւստրիոյ-Հունգարիոյ առժամեայ պետական պայմանագրին վրայ պիտի վիճաբանի Դեկտ. 10էն առաջ, որ նստաշրջանին փակման թուականն է։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրն անձամբ պիտի բանայ Րայխսդագն, եւ իր գահաճառին մէջ պիտի պնդէ կառավարութեան խնդրած ծովային վարկն ընդունելու հարկին վրայ։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Սաստիկ մրրիկ մը պատահելով Նէվա գետն յորդեցաւ և մեծ ողողումներ եղան։

—Մ. տը Նէլիտով ամսագլխուն Հռոմ կ'մեկնի պաշտօնին գլուխն անցնելու։

ԼՈՆՏՈՆ.— Կուայաքուիլէ (Հասարակածի Հանրապետութեան մէջ՝ յԱմերիկա) կ'հեռագրուի թէ Լորեօ քաղաքը գրեթէ ամբողջովին կործաներ է սոսկալի թաթառի մը հետեւանօք։ Հանրային շէնքերու մեծ մասը փլեր են. զոհերու թիւը խիստ շատ է։

ԲԱՐԻԶ. — Զօր. Սօսիէ՝ Բարիզի կառավարիչը՝ զօր. Բէլլիէօյի յանձնեց քննութիւն մը կատարել հարիւրապետ Տրէյֆիւսի եղբօր կողմէ հրամանատար Էսդէրազիի նկատմամբ եղած ամբաստանութեանց վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Երէկ, Նոյեմ. 6, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ընտրութեան Ա. տարեդարձ ըլլալով, ի դիմաց ազգ. ժողովոյ ատենադպիր Ցակոբ էֆ. Փուրսքեն երեկ շնորհաւորեց զՆ. Սրբազնութիւն։ Նոյնպէս Պատր. Փոխանորդ հայրն, եկեղեցական ու աշխարհական պէտքեր և շնորհաւորական այցելութիւն տուին։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյ անդամ Մր. Էտկար Ուէն դեսպանատան Ա. թարգմանին հետ անցեալ Ուրբաթ Պատրիարքարան եկաւ, սակայն Ս. Պատրիարքը բացակայ էր. առաջնորդութեամբ Մսլիբեան Մկրտիչ էֆ.ի այցելեց Մայր Եկեղեցին և Հոգեւոր Ներսէս Արքայանի ու Պէզճեան Ցաջորդութիւն Ամիրայի գերեզմանները։

—Պապական նուիրակ Տ. Պոնէդդի երեկ մէկ քանի կղերականաց հետ Պատրիարքարան գալով տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

Խառն Ժողովն այսօր կ'գումարի Ղալաթիոյ խորհրդարանը նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

—Կ'ըսեն թէ Ս. Պատրիարք Հայրն այսօր ընկերակցութեամբ Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպ., Մեծ-Եարքճուին այցելութիւն պիտի տայ իր ապարանքը ի Նշան-Թաշ։

—Մեզ կ'իմացնեն թէ Ազգ. Հիւանդանոցի պաշտօնեաներէն որոնք որ անկայուն կ'կարծուին օրուան Տնօրէնութեան, չարժուս հրաժարեցուցած են առանց բանաւոր պատճառի։ Ո՞վ է պատասխանատուն, այնպիսի ժամանակ մը, ուր վերակազմեալ Հոգաբարձութիւնը տակաւին պաշտօնական նիստ մը չէ ըրած եւ նոր է որ յանձնած չէ տուած։

—Երէկ Պատրիարքարանի մէջ, Տաճկաշէնցի Կրթարանի Աւագ-երէցներու Մոնտանեանի և Վերջին քահանայ Դերձակեանի ներկայութեամբ կնքուեցաւ նշանախօսութիւնը Ս. Փրկչ. Հիւանդանոցի Բ. քարտուղար Թովմաս էֆ. Գ. Գորդադշեանի ընդ Օր. Արամանեցւոյ (դուստր Տ. Վաամշապուհ Քահանայ Քիպարեանի։) Ս. Պսակը պիտի կատարուի Նոյեմ. 10, Գատը-գիւղի Ս. Թագ. Եկեղեցւոյն մէջ։ Հարսնեւորական հանդէսին առթիւ ուխտից ընկերաց փոխարէն Տ. Վահան քէնցի կէս Օսմ. ոսկի, ինչպէս Գորդադշեան էֆ. կէս Օսմ. ոսկի նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցին։

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. Մեր Դշ. աւուր յօդուածին մէջ «Այս տողերը գրած էինք» պարբերութիւնն որ ձեռագրիս շփոթութեամբ յօդուածին վերջը դըրուեր է, պէտք է «Անուշիկ անուններն» պարբերութենէն առաջ անցնի։

ՀՕՐՈՑ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԷՖ. ԼԷՓԵԱՆ (Երէզ). —Ստացանք 140 ղրշ. տարեկան Նոյեմ. 1էն։

ՏԱՊԱՂԵԱՆ, ԱՍԼԱՆԵԱՆ (Տրապիզոն). —Ստաց. 140 ղրշ. տարեկան Նոյեմ. 1էն։

Ն. ՔԱՋԵԱՆ (Երէզ). — Գ. Մ.ի կողմէ առանկ վճարում մը չէ եղած մեզ, ըստ մեզ զձեզ իբրեւ բաժանորդ չենք ճանչցած։ Ձեր թերթն ո՛ւստից կ'ստանաք, հաճեցէք անոր ղրկել ձեր գանգատն՝ առաքումներուն անկանոնութեան մասին։

ՄԻՔԱՅԷԼ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼ ՓԱՇԱ

Խորին ցաւօք կ'գուժենք Բարձր. Միքայէլ Փորթուգալ փաշայի մահը։ Այս գիշեր ժամ երեքին աւանդեց իր հոգին՝ այն հիւանդութեան հետեւանքով որ տարիներէ ի վեր տիրած էր իր մարմնոյն։ Իր վերջին վայրկեաններուն ինքզինք կորսնցուցած էր, հոգեվարքն առջի իրիկուընէ սկսած ըլլալով։ Գիտութիւնն իր անօգուտ վճիռ արդէն քանի օրէ ի վեր տուած էր, բայց Արուեստը կ'շարունակէր իր յետին ճիգերը, որք սակայն օգուտ չունեցան այս անգամ։

Միքայէլ փաշայի հիւանդութիւնն էր չաքարախտ, որ իրմէ գրեթէ անբաժան սպիտակամիզութեան հետ, տարիներէ ի վեր կ'տկարացնէր հիւանդը, բայց անոր առոյգ կազմութեան և ժուժկալ կենցաղավարութեան առջեւ, հիւանդութեան յառաջխաղացումը դանդաղ կ'ըլլար։ Արդէն կոկիկ և զգաստ մարդ, իր վիճակին ալ գիտակցութիւնն ունենալով, Միքայէլ փաշա առողջապահիկ ամէն միջոցներն ի գործ կ'դնէր թէ՛ սնունդի եւ թէ մարզանքի մասին։ Օրթագեղցիք քաջ կ'ճանչեն Միքայէլ փաշայի փայտահարութեան կորովի մարմնամարզները, հեծիստն քաջօթեայ երկայն պտոյտներն, ու պարտիզպանութիւնը։ Այսպիսի զգուշաւոր կենցաղավարութեամբ էր որ Միքայէլ փաշա կարող կ'ըլլար իր բարձր եւ կարեւոր պաշտօնին ամէն մանրամասնութեանց հասնելու, եւ մինչեւ քանի մը շաբաթ առաջ կ'շարունակէր յաճախել կայս. Գանձարանի պաշտօնատունը։

Բայց Գիտութիւնը վճռած է որ եթէ չաքարախտաւորը վէրք մը ստանայ, դատապարտեալ մարդ մ'է այլ եւս, որով եթէ արիւնն աւրուած ըլլալով, [illegible] կ'ապականի(?), միւս մէկն ալ կ'աւրուի, ու փտախտի կ'փոխուի։ Արդ, Միքայէլ փաշա վերջերս ոտքին վրայ վէրք մ'ունեցաւ, եղունգին մսին մէջ մխուած(?)։ Որ աստիճան ալ թերեւս դարմանուած ըլլայ սոյն վէրք, հիւանդութեան բնութիւնն էր որ չգոցուեցաւ, [illegible], և ա՛լ աւելի ծանրացաւ։ Վիրաբուժական գործողութիւն մը կրնար աղէտալի վախճանն յետաձգել, բայց չաքարախտ եւ սպիտակամիզութիւն արդէն սրտին գործողութիւնը տկարացուցած էին, այնքան որ արուեստական թմրութեան չէր տոկար։ Ողբալի վճիռը վերջին փտախտանալուն հետեւանք համարուի թէ սրտի գործողութեան դադարման, դժբախտաբար քանի օրէ ի վեր կ'նախատեսնէր։

* * Միքայէլ փաշա 1837ին ծնած էր, յՕրթագիւղ, եւ կ'պատկանէր հայ-հռոմէական պատուաւոր գերդաստանի մը։ Զաւակն էր Ցովսէփ Փորթուգալեանի, որ Փողերանոցի գլխաւոր պաշտօնեաներէն մին էր։ Շատ խնամեալ դաստիարակութիւն մը ստացաւ, զոր ինքնօգնութեամբ եւս առաւել կատարելագործեց։ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանին էն փայլուն շրջանին էն փայլուն ընթացաւարտներէն մին եղաւ։ Իր անդրանիկ պաշտօն եղաւ քարտուղարութիւն Ալի փաշայի քով. եւ ի Կրետէ անոր հետեւեցաւ։ Իր տնտեսական ու ելմտական մասնագիտութիւնք զինք կանուխէն մատնանիշ կ'ընէին Տէրութեան ելմտային կարեւոր պաշտօններուն։ Այս ճիւղին մէջ, նախ և առաջ, Ղալաթիոյ Մաքսատան տնօրէն եղաւ։ Այն միջոցներն էր որ ծրագրեց եւ Տէրութեան ընդունել տուաւ [illegible] արդի օրէնքն ընդհանուր եւ [illegible] դրոշմի օրէնքը։ Ապա Մաքսային Խորհրդոյ Նախագահ եղաւ, եւ այս հանգամանքով շատ մը բարեկարգական տնօրէնութիւններ ի գործ դրաւ այն մեծ պաշտօնատան մէջ, ու վճռագրեր պատրաստեց Տէրութեան [illegible] դաշնագրութիւններուն վրայ։ Շատ մը վիճակագրական աշխատութիւնք ցայսօր ի՛ր հաստատած մեթոդով կ'շարունակուին։ Այս պաշտօնէն անցաւ ուղղակի [illegible] պաշտօնի մը, Մահմուտ Ճելալէտտին փաշայի ելմտական նախարարութեան օրով խորհրդական ըլլալով Մալիյէի։

Իր վարչային զբաղումները զինք երբեք չեն արգիլած իր տնտեսագէտի ու ելմտագէտի ուսումնասիրութիւններէն, զորս երկրին մէջ ընդհանրացնելու բաղձանքը զինք մղեց Քաղաքային (Մուլքիէ) վարժարանին մէջ տնտեսագիտութեան դասախօսութիւն ստանձնելու, և նոյն վարժարանի ուսանողք չատ հաճելի տպաւորութիւն մը պահած են Միքայէլ Փորթուգալ էֆ.ի պարզ, որոշ, չիւք. համեղ դասախօսութիւններէն։

Իր մէկ գլխաւոր գործն ալ եղաւ Երկրագործական Դրամատան կազմակերպութեան համար չինուած ծրագիրն, որ Կայս. Իրատէով գործադրուեցաւ, և հաստատուեցաւ իր տեսակին մէջ նոր այն պաշտօնատուն, որ կոչուած է կարեւոր ծառայութիւններ մատուցանել երկրին։ Այս առթիւ Պալատի աստիճան բարձրանալով, Միքայէլ էֆէնտի եղաւ առաջին Վերատեսուչն Երկրագործական Դրամատան։ Այս պաշտօնին մէջ եւս ցուցած վարչական եւ տնտեսագիտական կարողութիւնք զինք մատնանիշ ըրին Կայսերական բարեհաճութեան, որ Ցակոբ փաշայի մահէն ետքն, իր Անձնական Գանձուն Նախարարութիւնն յանձնեց Միքայէլ փաշային, այս առթիւ քիչ յետոյ բարձրացնելով զնա Վէզիրութեան։

* * * Ցանձին Փորթուգալ փաշային, Տէրութիւնն և Ազգը մեծ մարդ մը կ'կորսնցնեն։ Փորթուգալ փաշա պարկեշտ, ուղղամիտ, խղճամիտ եւ աշխատասէր պաշտօնատարի գեղեցիկ տիպար էր։ Ո՛չ մէկ պաշտօնարանի մէջ ոտք կոխած է՝ առանց իր ներկայութեան բարի ազդեցութիւնն զգալի ընելու։ Իր վարչային բազմազբաղ վիճակին մէջ, ժամանակ կ'գտնէր ընդարձակ ուսումնասիրութիւններու։ Ճոխ, հարուստ մատենադարանի մը տէրն էր, որ պատիւ կրնայ բերել եւրոպեան ամենէն հմուտ գիտնականին։ Ո՛չ միայն ելմտագէտ եւ տնտեսագէտ, այլ եւ քաջ բանասէր էր, արեւելեան և արեւմտեան բազմաթիւ լեզուներու տեղեակ (*) Առաջին կարգի հայագէտ, հին հայերէնի և պարսկերէնի բաղդատական ուսումնասիրութեան վրայ ձեռագրեր ունի։ Իր սկզբունքն էր թէ ամէն լեզու լաւ սորվելու եւ լաւ խօսելու է։ Ուստի, իր տան մէջ չատ մաքուր հայերէն մը կ'խօսուէր միշտ։

Փորթուգալ փաշա ուշ ամուսնացած էր։ Ազն. Տիկին Փորթուգալ փաշա, որուն մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք այս դառն եւ անդարմանելի կորուստին առթիւ, կ'պատկանի Թաղուպճեանց հանրածանօթ գերդաստանին, որք Բրէտի Լիմնէի Կ. Պոլսոյ նորահաստատ [illegible] առաջին կազմակերպիչներն եղած են ժամանակաւ։ Միքայէլ փաշա եւ Տիկին Քարոլին Փորթուգալ ունին հինգ զաւակ, մին Շանէ, չորսն աղջիկ, անդրանիկն ըլլալով դուստր մը։ Հանգուցեալը միայն մէկ քոյր ունի, որ է Շիրքէթի Խայրիէի [illegible] հաշուակալ Իսքէնտէր էֆ.ի կինը։

Վչտալի զուգադիպութեամբ մը, Միքայէլ փաշա կ'մեռնի իր անուան տօնին նախընթաց օրը։

Ցուղարկաւորութեան կարգադրութիւնք դեռ չեն ծանուցուած։

(*).—Իզմիրեանց մրցանակին տարեկան քննադատութիւններէն մին ինք գրած էր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԸ

Պերլինի օսմ. դեսպան անուանուեցաւ Պելկրատի օսմ. նախորդ դեսպան Թէվֆիք փաշա, որուն յաջորդեց զինուորական վարժարանին դասաւանդութեանց տեսուչ գնդ. Իպրահիմ Ֆէյզի պէյ։

— Ատանայի նահանգին կուսակալի փոխանորդ անուանուեցաւ Ատանայի հրամանատար Ծէքիր(?) փաշա ։ Մէրսինի գաւառին կառավարիչ փոխանորդ անուանուեցաւ Ատանայի կուսակալի օգնական Հաֆըզ Բէջիր փաշա ։

— Իւնյայի Բ. քատիպն(?) արուեցաւ Տպագրական Տեսչութեան Բ. քարտուղարի Բէյլեա(?) պէյի։

— Արքիպելագոս կղզեաց նահանգի կեդրոնական նախնական դատարանի Հոգեւորի(?) ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Վանայ ու Պիթլիսի դատական նախորդ քննիչ Խալիլ Հազզը(?) պէյ. Վանայ վերաքննիչ ատեանի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Հալէպի վերաքննիչ ատեանին նախկին ընդհ. դատախազ Հիւսէյին Սամի էֆ.։ Վիզէ գաւառակին նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանեցաւ Իրաւագիտական վարժարանէն շրջանաւարտ Աբիկեան Արամ էֆ.։

Գնդապետութեան աստիճան տրըւեցաւ Զէյթունի հրամանատար գերգնդապետ Էսատ պէյի։

—Դ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Տպագրական Տեսչութեան դիւանապետ Վէհպի պէյի և Դ. կարգի Մէճիտիյէ քարտուղար Քասիմ էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Երէկ, ԵՇ. Գերմանիոյ նոր դեսպան Պառոն Մարշալ իր յանձնարարագրերը մատուցանելու համար, հետեւորդացը հետ հանդիսաւոր կերպով կայս. Պալատ գնաց և պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Ցետոյ, ըստ սովորութեան, դեսպանն իր հետեւորդաց հետ Բ. Դուռն երթալով այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին։»

ՀԱՅԵՐՆ Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ.— Ինչպէս ծանուցուեցաւ, կ'ըսէ Թ. Հագիգաթ, Նիւ Եորք Հէրըլտի կողմէ երեց Հէրալտ(?) Փոքր Ասիա պիտի ղրկուէր Հայոց վիճակը քննելու։ Լրագիրք ոմանք կը քննադատեն Նիւ Եորք Հէրըլտի այս ձեռնարկն, ըսելով որ երեց Հէրալտ Փոքր Ասիա ղրկուած է՝ օսմ. կառավարութեան չահուն ծառայելու նպատակաւ ։ Նիւ Եորք Հէրըլտ կ'հերքէ այս քննադատութիւններն, յարելով որ, կ'ըսէ Հագիգաթ «Երէցն առանց ո և է կողմէ թելադրուելու Փոքր Ասիա գացած է. ասոր տեղեկագրութիւնք եթէ համապատասխանեն ամերիկեան պաշտօնատարց տեղեկագրերուն, այն ատեն նոյնութեամբ պիտի հրատարակուին ։ Շփոթութեանց առթիւ օսմ. կառավարութեան պատասխանատու ըլլալն ալ եթէ տեղեկագրէ, առանց բառ մը փոխելու պիտի հրատարակենք։»

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Սոֆիայէ կ'հեռագրեն առ Իգտամ թէ Պուլկարիոյ օսմ. քոմիսէր Նուսուհի պէյի և Ֆէրտինանտ իշխանի տեսակցութեան միջոցին հաստատուեցաւ թէ գերիշխան տէրութեան և իշխանապետութեան բարեկամական յարաբերութիւնք աւելի ամրապնդուած են և թէ Եւրոպայի մէջ ասոր հակառակ շրջած զրոյցները բոլորովին անհիմն են։ Սոֆիայէ ուրիշ հեռագրի մը նայելով, Պուլկարեան Գործակալութիւնն կ'հերքէ այն լուր թէ օսմ. կառավարութեան և Պուլկարիոյ յարաբերութիւնք պաղած ըլլան ։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿԻ օսմ. դեսպանն առջի օրը տեսակցեր է Մուրավիէֆ կոմսին հետ ։

—Կայս. Թիկնապահ Դիմ.ա. պէյ առջի օրը Բեդերսբուրկ տարաւ Հիւսնի փաշայի Միւշիրութեան Կոչ. Մէնշուրը ։

ԹԷՀՐԱՆԷ կ'հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Իգտամ, սահմանագլխոյ վրայ մէկ քանի անձերու խռովարարական ընթացքին պատճառաւ, Պարսիկ կառավարութիւնն որոշեր է պաշտօնանկ ընել մէկ քանի պարսիկ պաշտօնեաներ —Օսմ. և պարսիկ սահմանագլխոյն վրայ պաշտօն վարող յանձնաժողովոյ որոշմամբ այլ և այլ կէտերու վրայ զինուորական չէնքեր պիտի չինուին՝ սահմանագլխոյ վրայ անդորրութիւնն ու ապահովութիւնն աւելի եւս ամրապնդելու ։

ՊԱՍՐԱՅԷ կ'հեռագրեն թէ Զ. զօրաբանակին (Պագտատ) հրամանատար Բէհճէտ(?) փաշա հոն ժամանելով, յանձնաժողով մը կազմեր և ինչ ինչ քննութեանց ձեռնարկեր է։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Ինչպէս կ'երեւի այսօր Պաշտօնական Ջեկոյցէն, Գերմանիոյ նորընտիր դեսպան Պառոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշտայն՝ իր յանձնարարագրերը մատուցանելու համար երէկ պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Ժամը 3ին միջոցները Կայս. Պալատ գնաց յատկապէս ղրկուած պալատական կառքերով՝ որոյ առաջինոյն մէջ կը գտնուէր դեսպանն եւ Խարիճիյէի արարողապետ Իպրահիմ պէյ, երկրորդին մէջ դեսպանին խորհրդականն եւ Խարիճիյէի երկրորդ արարողապետ Ղալիպ պէյ, եւ միւսներուն մէջ դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք։ Պալատ հասնելուն՝ դեսպանը Վեհ. Սուլթանի ներկայանալու պատուոյն արժանանալով յանձնարարագրերը մատոյց, որմէ յետոյ, ժամը 10ին նոյն պալատական կառքերով Բ. Դուռն եկաւ, ուր ողջունուեցաւ Սպարապետութեան կողմէ յատկապէս ղրկուած նուագախումբէ մը։ Ֆոն Մարշալ Մեծ-Եպարքոսին եւ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի հետ տեսակցելէ վերջ, նոյն հանդէսով դեսպանատուն վերադարձաւ ։ Քիչ յետոյ Մեծ-Եպարքոսն եւ արտաքին գործոց նախարարը դեսպանատուն գացին ի փոխադարձ այցելութիւն Ֆոն Մարշալի։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ վերանորոգման համար կազմեալ յանձնաժողովն իր պաշտօնն աւարտեց և տեղեկագիրը մատոյց ի Կայս. Պալատ։ Մէկ օրինակն ալ յանձնուեցաւ ծովային պաշտօնատան ։ Այս տեղեկագիրք նորէն պիտի քննուին ։

ՆՈՐ ԿՇԻՌ. —Կայս. Իրատէ մը հրամայեց կարեւորը տնօրինել, թող չտալու որ խանութպանք և այլք նոր կշիռներու առթիւ զեղծումներ գործեն։ Ջեռնհաս իշխանութիւնը կ'խորհրդակցի նոյն Կայս. Իրատէն գործադրելու։

ՄԱՔՍԱՏԱՆ մթերանոցներու խնդրոյն համար յանձնաժողով մը պիտի կազմուի։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանը նպաստ սնտուկ մ'հաստատեց կարօտ եկեղեցականաց օգնելու։ Եկեղեցականք պարտաւոր են նպաստելու այդ սնտուկին ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷ կ'գրեն մեզ Նոյմ. 4 թուով.—«Քաղաքս և շրջակաները բաւական ձիւն տեղացած է. ծառեր որք դեռ տերեւաթափ եղած չէին, արմատախիլ կամ ճղակտոր եղան։ Ածուխ՝ տեղւոյս մէջ 16—18 փարայի կ'վաճառուի. փայտ 12—15 ղրշ. չէքին. տեղական սպառման համար բաւականաչափ կ'գտնուի. քանի մը օրէ ի վեր Պոլսէն եղած ստիպմանց վրայ տեղական կառավարութիւնը ջանացիր է վառելիք պատրաստել տալ և փութով հասցնել Պոլիս. փայտահատներ և ածխագործներ թէև կը ստիպուին լեռ ելել և իրենց գործով պարապիլ, բայց դեռ կանգուն է մը աւելի ձիւն կայ. մինչեւ որ ձիւները չհալին դժուարին է վառելանիւթոց պատրաստութիւնը։ Առ այժմ քանի մը նաւեր լեցուած են ածուխով 16-18 փրյ. գնով. տեղւոյս ածուխի մթերանոցներու պաշարն արդէն քիչ էր այս տարի, ձմեռն ալ կանուխ հասնելով գտնուածն ալ սկսաւ նուազիլ։ Անտառայ տեսչութիւնը բեռ գլուխ թէեւ 2—3 ղրշ.ի տուրք մ'կ'առնէր, բայց այժմ ատակ չառներ վառելանիւթէն։»

ՏՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ, որ ժամանակէ մ'ի վեր արտասահման կ'գտնուէր, Պոլիս դարձած ըլլալով, առ այժմ Բերայի իր բնակարանին մէջ հիւանդներ կ'ընդունի։

ՏՔԹ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ Եգիպտոսէ Կ. Պոլիս դարձած է այս օրերս։

Մ. ԶԻՆՈՎԻԷՎ. — Կ. Պոլսոյ նորընտիր ռուս դեսպան Մ. Զինովիէվ և Ա. թարգման Մ. Ուչերպաչէվ Հոկտ. 20ին (Հ. Տ.) պատիւ ունեցեր են Զարին ու Զարուհւոյն ներկայանալու։

Մ. ՔԱՆՊՈՆ. — Կ. Պոլսոյ Ֆրանս. դեսպան Մ. Քանպոն որ այժմ Ֆրանսա կ'գտնուի իր կնոջ քով, հրաման առեր է անմիջապէս իր պաշտօնատեղին Կ. Պոլիս դառնալու։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ.— Օսմ. Պանքան, ի հաշիւ 800,000 ոսկւոյ փոխառութեան, Մալիյէին յանձնեց 200,000 ոսկի։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ դեսպանն ու դեսպանուհին, որք բացակայ կ'գտնուէին մայրաքաղաքս դարձան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանատան պահականաւը՝ Լէժէ, որ Իզմիրի բացերը գացած էր մարզանքներ կատարելու, նաւահանգիստ դառնալով Թէրսանէ մտաւ նորոգուելու։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. —Կայս. Իրատէ մը համաձայն, զինուորական առողջապահական Խորհրդոյ Ա. ճիւղին նախագահ Տքթ. Հալիմ փաշա Կայս. բոլոր նահանգաց ընդհ. քննիչ կարգեցաւ։ Պիտի հսկէ թաղապետական բժիշկներու և դեղագործներու պաշտօնավարութեան վրայ. պիտի երթայ այն տեղեր, ուր ո եւ է տարափոխիկ հիւանդութիւն ծագի։ Նոյն հրամանագրով Տքթ. Տիւրինկ Պասթէմանիի նահանգին առողջապահական ընդհ. քննիչ կարգեցաւ՝ [illegible] համար։ Իր բոլոր առաջարկութիւնք ի մօտոյ պիտի գործադրուին։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. — Ծանօթ երաժիշտ Մ. Կէրհալտ Պրասէնի նախաձեռնութեամբ մէկ քանի երաժիշտներ «Երաժշտական Ընկերութիւն» մը պիտի կազմեն՝ Կ. Պոլսոյ մէջ երաժշտական արդի կացութիւնը բարելաւելու։ Ընկերութիւնն երկու խումբի պիտի բաժնուի՝ գործօն անդամ եւ ոչ-գործօն անդամ։ Ցատակագիծն հետեւեալն է. — Բոլոր անդամք չաբաթը մէկ անգամ պիտի գումարին և կարող անդամք երաժշտական զանազան կտորներ պիտի նուագեն։ Այս գումարումէն առաջ գործօն անդամներէ բաղկացեալ երաժշտական խումբ մը փորձեր պիտի կատարէ։ Մանրամասնութիւնք ներքին կանոնագրոյ մէջ պիտի նշանակուին։ Իւրաքանչիւր անդամ՝ գործօն կամ ոչ՝ ամէն շրջանի համար մէկ ոսկի պիտի հատուցանէ. Նոյնպէս ընտանեկան տոմսեր պիտի տրուին մէկուկէս ոսկիի՝ երկու անդամի եւ քառորդ ոսկի ալ յաջորդաբար գալիք իւրաքանչիւր անդամի համար։ Գործօն անդամք պիտի արձանագրուին երաժշտական տնօրէն Մ. Կ. Պրասէնի մօտ, Կլավանի փողոց թիւ 18։ Ոչ-գործօն անդամոց համար Վայսի գրատունն և Մ. Հայարիի՝ Բերա։ Երաժշտութեան զարգացման բաղձացողները պէտք է մասնակցին այս գործին որ միանգամայն [illegible] մ'է։ Ընկերութեան չաբաթական գումարումները տեղի պիտի ունենան Սփլանտիտ Քաֆէի վերի մեծ սրահին մէջ՝ նախագահութեամբ գերման դեսպանատան Բ. թարգման Ֆոն Էքհարտի։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Պոլսոյ Պայազիտ(?) թաղին մէջ երէկ թղթավաճառ Նուրէտտինի սիրային վիշտի մը հետեւանօք անձնասպան եղաւ րէվոլվէրով։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ. — Բարիզի Էտէն Թէաթրի խումբը մայրաքաղաքս գալով տասնեւհինգ ներկայացում պիտի տայ, որք գլխաւորաբար [illegible] տեսարաններէ (ֆէէրի) պիտի բաղկանան։ Խումբն որ յառաջիկայ Նոյեմ. 1էն (Ն. Տ.) Եւրոպայի գլխաւոր քաղաքաց մէջ շրջան մը կ'կատարէ, Դեկտ. 10ին (Ն. Տ.) մայրաքաղաքս պիտի գայ։ Ներկայացմանց ցանկն և վայրը ժամանակին պիտի ծանուցուին։

ՍԻՎՐԻ ՀԻՍԱՐԷ մեր յարգոյ թղթակիցը կ'գրէ հոկտ. 23 թուով թէ քաշ մը ածուխին հոն երկու—երեք ղրշ.ի կ'ծախուի։ Պոլսոյ մէջ դատարանք [illegible] տուգանքի և բանտարկութեան դատապարտեցին քաշը 40—60 փր.ի ծախողները։ Ի Սիվրի Հիսար հարկաւ իրաւունք ունին աւելի խստանալու։ Այս երեւոյթին պատճառն այն է որ, կ'ըսէ մեր թղթակից, երկրագործք չատ առատ հունձք ունեցան այս տարի, և չխորհեցան ժամանակին ածուխ պատրաստել։ Ձմեռն ալ կանուխ սկսաւ ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷ, Պարտիզակէ, Ադապազարէ մեր երեկի ընդունած նամակներ ձմրան յանկարծակի խստութեան գործած աւերումները կ'մանրամասնեն։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանն երէկ մահուան դատապարտեց 25 տարեկան Քոսդի անուն [illegible] մը, որ Թագսիմի թաղապետական պարտէզին վարձակալ Տիմիդրի Բանոբուլոսն սպաննած էր անցեալները ։

ԿԱՏՂԱԾ ՇՈՒՆ.— Լանկայի մէջ առջի իրիկուն կատղած շուն մը խածաւ Մուսթաֆա անուն ոստիկան-զինուոր մը, նպարավաճառի աշակերտ մը Տանիէլ և Մէհմէտ(?) անուն տղայ մը որք դարմանատուն տարուեցան, շունն սպաննուեցաւ ։

ՏՔԹ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ փորձ. ծննդաբերութեան և մորթային հիւանդութեանց.—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 16—30

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

Բեր. Թեփէ. փող. Թիւ 10

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջն և կ'դարմանէ մասնաւորաբար ներքին հիւանդութիւնները, մորթի և ծննդամիզական գործարանաց ախտերը։ Դչ. օր աղքատ հիւանդները ձրի։ 26—1

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ

ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս Էսկի Զապթիէ ճառատէսի թիւ 63 Իզմիր օթէլին դիմաց։

Այս վաճառատուն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի և ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու ճոխ մթերք մ'ունի. ինչպէս աթլազ, գատիֆէ, բլիւշ, քորտօնէ էպրիշիմ. Ալճէրիաի և Զիօշ մետաքս. չենիլ, սըրմա, կլապտան, Ճավաի և ուրիշ ամէն տեսակ քանավաներ. գորգի եւ բարձի համար նոր մոտէլներ, թաւշեայ և մետաքսեայ քորտօններ եւլն։ Աթլազի և թաւիշի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու ճոխ հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կ'գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանավա գորգեր եւլն։ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց պատ. յաճախորդներ, ինչպէս նաեւ դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կ'փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն և գներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ։ 15—3

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Այս առտուան առնուած Եւր. Սակարաններուն հեռագիրները դարձեալ նոյն են ; Երէկ հոս մէկ-երկու սեղանակներէ գնումներ ըլլալով Քոն.ը մինչեւ 24 ղրշ. 13 փր. ըլլալէ վերջ 24 ղրշ. 11 փր. գոցուեցաւ և Երկաթ. 113 փր. 75 սնդ.

—Այս առաւօտ հոս բացուեցաւ Քոն. 24 ղրշ. 10 փր. և Երկաթ. 113 փր. 75 սնդ.

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		24	11
Ամէնէն բարձր գին	»	24	13
Ամէնէն վար գին	»	24	07½
Ռումէլիի երկաթ. գոց.	փր.	113	75
Ամէնէն բարձր գին		114	12½
Ամէնէն վար գին		113	25

ԲԱՑՈՒՄ, 7 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		24	10
Ռումելիի երկաթուղի	փր.	113	75
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Պանքա	»	14	30
Քրէտի ժէնէրալ օթթոմ.	»	7	—
Երկրագործական Պանքա	»	9	—
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3	07
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	02
Թրամուէյ բաժնեթ.		687	20
» Ժուիսանս		237	20
Թրամուէյ պարտաթ.	փր.	496	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	329	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	460	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		2	25
» մէկ ամսուան »	»	—	—
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	—	—
» » մէկ ամսուան »	»	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Բոլ Էմբէրիալ	»	89	30
Քրիմից	»	51	—
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107	28
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8	53

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109	¼
Փարիզ 3 »	փր.	22	98⅜
Ֆիօրին մանտ »		10	88⅜

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Նոյմ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	66	—
» » » Բ.	»	43	—
» » » Գ.	»	24	63
Դ. բաց.	»	20	—
Դ. գոց.	»	22	—
Փոխառութիւն Դասսապա(?)	»	83	50
» Օսմ. 3½%	»	97	12
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	63
Այտընի երկաթուղի	»	15	87
Եգիպտական Միացեալ	»	106	83
Անգլ. քոնսօլիտէ		113	50
Հելլէնական 5%	»	33	50
Մոնոպոլ հելլենական 4%	»	36	—
Ռանթ » 4%	»	27	—
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	95	—
» Նոր » 6% 1892	»	95	—
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	350
Դրամագինչ(?)	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 18 Նոյմ.

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	47	62
» Լոնտոնի վրայ	»	119	95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	63	10
Օսմ. Ռէժի	»	154	—

ԲԱՐԻԶ, 18 Նոյմ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ. բաց.	ղրշ.	22	25
Օսմ. քոնս. Սէրի Դ. գոց.	»	22	20
» » » Բ.	»	43	45
» » » Գ.	»	24	67
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիոյ երկաթուղի	փր.	114	50
Օսմ. Ռէժի	»	325	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	593	—
Ֆրանս. Ռանթ 3% Գ. Կ.	»	103	80
Քրէտի Լիոնէ	»	789	—
Պանք տը Բարի	»	867	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3265	—
Իտալական Ռանթ	»	95	39
Սպանիական արտաքին	»	60	53
Ջէք Լոնտոնի վրայ	»	25	185
Դրամագինչ(?)	»	02	—

ԲԵՐԼԻՆ, 18 Նոյմ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	94	90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	116	40
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	93	60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	210

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. —Եթէ կ'ուզէք քիչ աշխատութեամբ եւ մէկ օրուան մէջ ոտանաւոր գրելու կանոնները սորվիլ, կարդացէք Բ. Բարսեղեանի «Սրտիս Ձայնը», գինն 5 դահեկան ; —Գնել ուզողներ կրնան դիմել առ հեղինակն Բարունակ Բարսեղեան յԱմասիա, արժէքն կանխիկ, սուրհանդակի ծախսն հեղինակին վրայ է։ 8—5

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԷՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՋ ՎԷՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԷՐԱ. — Մէծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի Խոռեւ 2. Պօղ բէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյ խերու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Միրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 11։ Եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13։

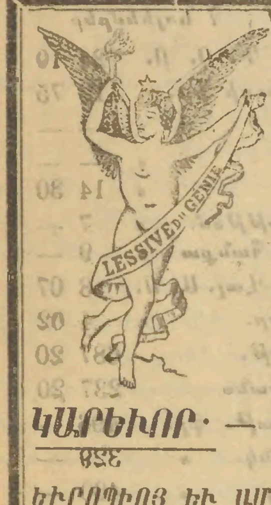

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒԼՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ԾԱԽՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՄԷՆ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԲԱՔԷԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝

ՊՕԼԻԱՔՈՎ ԿՈՂՄԸ
Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և Գառաք գիւղ.
«Ֆիլիպիր Չէչիտ» Պահճէ Գաբու.
Դեղարան Գասապեան Պահճէ Գաբու.
Ծաննի՝ Կամուրջին գլուխը
Մահմուտ Փաշա Ֆիւրքճի խանի դիմաց Թիւ 131 մազի ներկ ծախող Սօղանճեանի քով։
ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. — Պօն Մարշէ.
«Էքօնօմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ, «Ալիմանթաթօլ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 31
Ընդհ. ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաջճեան խան, Ստամպօլ

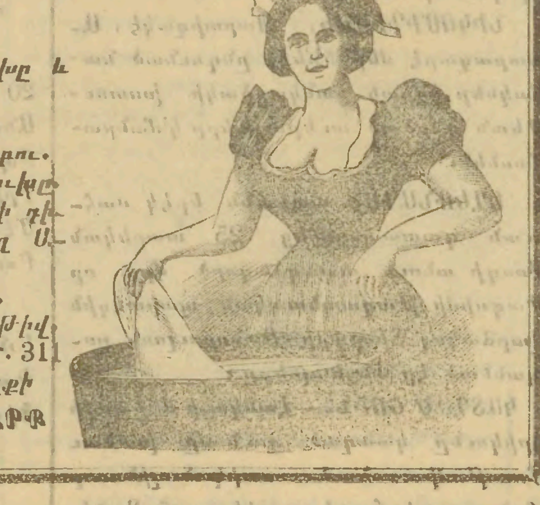

ՀՈՆԿ-ԲՈՆԿ — ՍԷՅԼԱՆ — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
Եավրուեան և Իսագուլեան

Ճէլալ Պէյ Խանի դրան կից ; Թիւ 10.

ՄARQUE DEPOSÉE

Ամէնէն ընդարձակ թէյի վաճառատունն է Կ. Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օտմ. Տէրութեան ամէն կողմերը։ Գաւառաց ապսպրանքները փութով և խնամով կ'գործադրուին։ Չինական, Հնդիկ, Ճավայի և Սէյլանի ընտրելագոյն թէյք, ուղղակի բերուած, կ'գտնուին հոն։ Թէյի նոր հունձքն սկսած է գալ։ Զգուշացէք սոյն վաճառանիշին կեղծիքէն։

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ստորագրութիւնը։ 80—30

ՄԻՀՐԴԱՏ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Կ'ծախէ ճաշակաւոր եւ հաստատուն հովանոցներ մետաքսէ և բուրդէ։ Կ'խնդրէ որ ծանօթք եւ բարեկամք եթէ հովանոցի պէտք ունենան, իրեն դիմեն։ Պատրաստ է գոհ ընել գերենք թէ ապրանքի լաւութեամբ և թէ աժանութեամբ։ Հովանոցներու հինցած կերպասներն ալ կ'փոխէ։

Ղալաթիա կամուրջին դէմ Գումիւշեան խանի անկիւնը։ 20—12

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Եթէ կ'փափաքիք հինգ վայրկենի մէջ մօրուքնիդ և մազերնիդ սեւ կամ շագանակագոյն փոխել, դիմեցէք Մահմուտ փաշա Ֆիւրքճի խանի դիմացի կարգը 131 թիւ Արամ էֆ. Սօղանճեանի վաճառատունը։ Հոն այժմ մազի ներկն Ֆիւզեանի Թէրէ բերել տրուած է Բարիզ, և մազերուն տուած փայլունութեամբ, կակղութեամբ և գործածութեան դիւրութեամբ, փառօք հաստատուած է թէ մինչեւ ցարդ Եւրոպայի մէջ պատրաստուած ջուրերէն անմրցելի է տեսակ մը։

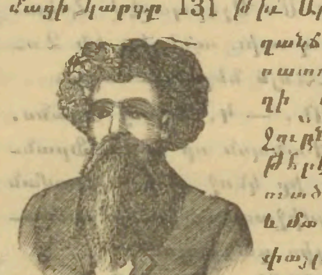

ՇԻԾՄԸ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԲԱՒԷ. — ԳԻՆԸ ՉԱՓԱՒՈՐ

Կեղծիքէն զգուշանալու համար մի միայն շիշը պատենակով տուփին վրայ ստորագրութեան և նմուշին ուշադիր եղէք։

Սոյն վաճառատան մէջ կ'գտնուի նաեւ սեւ մազերը շէկցնելու համար ջուրը մասնաւորապէս մազի ներկը խնամով պատրաստուած Ներկեր՝ սեւ, խարտեաշ եւ շագանակագոյն փոխելու։ 20—13

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայսր. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ
Ղալաթիա, Բարափէն վրայ (Հին Մուսթաֆա թէզը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕԴՈՐ ԲԻՔԵՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ԼԱՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԱՐ

970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե՛ՒՐՈՊԱ
Փարիզ, 6, Պուլվառ տը Իթալիէն 1, 3
1845 Հիմնուեցաւ է
Ապահովագր. Ներու վճ. 1,219,000,000
1896 ի տարեկան
Ապահովագրեալներու վճ. 96,000,000
Հասոյթ 203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք 630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած 15,000,000
1897 յունուար 1
Ակտիվք և անշարժ կալուածք Եւրոպա 43,000,000
Ցաւելեալ դրամագլուխ 138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք 4,285000000

Տեղեկութեանց ապահովագիր

Շահաբաժիններու բարձրութեան և ապահովադրերու վերադարձուածին ի դէպ մանաւանդ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, Նկատեալ Առաջին տարւոյն վճարումէն պէտս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութեան փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրերին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տնօրէնութեան փոխանորդ
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒՔՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվօտա փողոց, Վէքիլ խան
Ղալաթիա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

ընդ ՀԸԼ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իմանօ	5540	Բօլօ	510
Ալէփօ	3607	Տուրօ	2383	Ժիւնօ	1080	Րաֆաէլօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Քէկօ	1053	Րինալտօ	1663
Արիոսդօ	2377	Տինամօ	504	Քօլրինօ	2307	Րօլօ	1613
Պասանօ	1822	Էկօ	2464	Քօմօ	1700	Րօմէօ	1789
Պօրոտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	18[illegible]
Պրավօ	1076	Էրաքօ	1481	Լէանտօ	2271	Սարֆօ	1113
Պրինօ	841	Ֆլօրօ	954	Լիվօրնօ	1643	Տիրիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալվա	724	Սբէրօ	1200
Գալիբսօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարթէլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գադօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօրիօ	3827
Չիքակօ	2729	Կօզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրօտօնօ	1695	Մօնթէզուլէլլօ	1735	Թօրբէտօ	4[illegible]7
Գիլօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2410	Ուրպինօ	242[illegible]
Գօլոր	4235	Հիտալկօ	1581	Ներօ	[illegible]083	Վասքօ	1914
Գօմօ	1497	Հիննու	3720	Օթէլօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկ	2906	Հօրադիօ	3600	Օ[illegible]ֆարիօ	4036	Վիլթուրնօ	2396
Գօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իտալօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Մօթըրիլլօ շոգենաւը, Նաւապետ Թէմփըլ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպուած և Օտեսա ուղեւորած է։
Ծօռիօ շոգենաւը, Նաւ. Թէյթ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Դիմել առ գործակալ Թ. ՎԻՍ ԷՆՏ ՐՈՋՕ
Թիւ 17–18, Ֆինչինք Միւլէթ խան, Ղալաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի և Արեւելեան Գիծը Բաժնով յօգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլաւիան	3500
Ամէրիքան	10500	Փէճիփշըն	3500
Քէօդրիան	10500	Բրիթիշ	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապեան	3500
Գօլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծորճիան	8000	Անատոլուգիան	2500
Պոհէմիան	8000	Ալզէրիէն	2500
Փըլհինիան	8000	Լէգպիան	2000
Ծալէրնիան	3700	Մինէզ	[illegible]00
Վալէնիան	3700	Օթորոյ	800
Սիամինիան	3700	Լիպանօն	800
Ծատիան	3500		

Ֆլաւիան շոգենաւը, Նաւ. Լոկան, ընթացս Կ. Պոլսէ պիտի մեկնի Լիվրբուլ։

Ապրանք տեղերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն պղլւող փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանը ղրկել շոգենաւէն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէնէմէն Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲՕՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս Ն° 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի. (18)

ՔԱՍԻՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Վա՛յ, Կարապետ աղա՛, ան տեղուքնիդ ելա՞ք, ասանկ փիլիսոփայութեան ալ կ'խառնուիս եղեր հէ՞։

Կարապետ աղան այս միջոցին երկուքին նշմարելով խանութին մօտերը,

—Հրամմեցէ՛ք Տիկին, ձեռնոցներ, թաշկինակներ, հովանոցներ, ընտիր ապրանքներ ունինք, ըսաւ։ Արշակ ալ նոյն կիներուն հասցէին կ'ընէր։

—Հրամմեցէք Տիկին, ի՞նչ կ'ուզէիք, գաղղիական [illegible], [illegible] ունինք։

Եւ նկատելով որ կիներն հաց ելլալիք բաներ չեն։

—Է՛, Կարապետ աղա սա [illegible] պատմէ տեսնանք ըսաւ։

Կարապետ աղան քիչ մը [illegible] ինքնիրեն յարուցեց։

—Ամուսնանալու ժամանակ Մարգուս խելքը կ'փոխուի, դատողութիւնը կ'կորսնցնէ եւ ամէնէն անհաւատալի բաներուն հաւատալը կուգայ։

—Ըսել է կ'խենդենայ։

—Չէ, անոր մտաւ բան մը. եւ շատ անարժան մարդիկներու չլինծու պատմութենէն լսելով որ հրապարակին վրայ, ուսեալ, գեղեցիկ եւ մանաւանդ հարուստ աղջիկները կ'վխտան, խեղճին կ'պայքի իրեն ճանչցած աղջիկներէն, որք այս պէսն առաւելութիւնները մէկէն [illegible] եւ կ'որոշէ ինքն ալ բախտը փորձել, այդ [illegible] գեղեցիկ եւ ուսեալ աղջիկներէ մէկին հետ կարգուելով։

—Ըսել է ե՞ս ալ սանկ պիտի ընեմ։

—Ինչո՞ւ չընես. դուն որմէ՞ն մեր կ'մնաս, վաղն եթէ [illegible] որ Յակոբէկ հարուստ աղջկան մը հետ ամուսնանալու, ալ կ'ելնա՞ս։

—Ի՞նչ ըսաւ որ Յակոբէկ հարուստ աղջիկ մը առնէ։

—Ինչ գիտէ՞, ամէն բան կարելի է յուսալ Պոլսոյ նման ընդարձակ քաղաքի մը համար. և քանի որ մարդ շատ անգամ գրպանին խակ չի ճանչնար հոս, ուսեալ գեղեցիկ և հարուստ աղջիկներ ձեռք անցնելու համար – որ մէշտ անծանօթ կ'ըլլան եւ հետաքոր թաղեր կ'նստին — ձեռքն միջնորդներու պէտք պիտի ունենայ, ուստի ուզէ չուզէ խըլեւխեռւնիներուն պիտի դիմէ...

—Եւ քանի մը շաբաթ վերջ այդ հարուստ, ուսեալ, գեղեցիկ ու ազնիւ աղջիկներէ մէկին հետ պիտի ամուսնանայ, այնպէս չէ՞։

—Օ՛ օ, այնչափ մի աճապարեր, քանի մը շաբաթ, ի՞նչ շուտ, տարի ըսէ մի վախնար, երկու, երեք, հինգ, տասը, տասնըհինգ տարի համբէ։

Արշակ անցնող յաճախորդներուն դառնալով.

—Ընտիր կերպասներ ունինք, [illegible], հրամմեցէք Տիկին, հոգ չէ անգամ մ'ալ հոս նայեցէք։

—Մատամ, օրիորդ, ընտիր գուլպաներ, մետաքսէ հովանոցներ, [illegible]։

Երկու խանութպաններն յաճախորդներուն նկատմամբ սովորական հրաւէրն ուղղելէ վերջ շարունակեցին իրենց խօսակցութիւնն եւ Կարապետ աղան կրկին խօսք առնելով։

—Երիտասարդները շատեր [illegible] հոն անկից հոս երթալ գալէ եւ տասը, քսան, երեսուն աղջիկ տեսնելէ վերջ, կամ իրենց առաջարկուած աղջիկներուն մէջ ընտրութիւն մը չկրնալով ընել ամուրի կը մնան մինչեւ գերեզման, եւ կամ կը կարգուին անհամար աղջիկներու հետ, որք իրենց ճանչցած աղջիկներուն նշանտուքը չեն արժեր։

—Վա՛յ, Կարապետ աղա՛ [illegible] է բաներնիս, [illegible] պիտի սկսի պատէ պատ զարկել միայ։

—[illegible], ասոնք ամէնուն դիւրէն անցած բաներ են, աչք ունեցողը կ'տեսնայ։

—Է՛, ի՞նչ է հիմայ կարծիքդ [illegible] մասին։

—Շիտակն ըսելու [illegible] չեմ, որովհետեւ ասանկ իրարմէ 3-4 ժամ հեռաւորութեամբ թաղեր ունեցող ընդարձակ մայրաքաղաքի մը բնակիչներն իրարու ծանօթացնելու համար ամուսնութեան գործին մէջ [illegible] կարեւորութիւնն անհրաժեշտ է, բայց պայմանով որ, այդ միջնորդները կարողութիւն ունենան գտնելու, կշռելու եւ համեմատելու երիտասարդին ու աղջկան արժանիքն, յարմարութիւնն ու իրարու հետ ամուսնանալու համապատասխանութիւնը, չէ թէ մեր [illegible] պէս, տասը սուտը մէկ փարայի խօզօղ անխիղճ արարածներ ըլլան, որք իբրեւ մարդ հինգ կուտի արժանիք չունին։

—Է՛, վրադ բարի Կարապետ աղա, ես աս ճառէն կ'շտացայ, կ'ուզես նէ Յակոբիկը կանչեմ քիչ մ'ալ անոր հասկցուր, կարգուողն ան է։

—Ականջիդ օղ ըրէ դուն աս խօսք, վաղը կարգուելու ատենդ կ'փնտռես։

—Քու խօսքիդ նայելով, Եւրոպայի համալսարաններուն մէջ կրթուած մարդիկ բերելու է [illegible]ութիւն ընել տալու, անոնք ալ վախնամ [illegible] աղջիկները մեղի չ'գտնեն։

—Երանի թէ կարելի ըլլար այնպիսի արժանաւոր մարդոց ձեռք յանձնել մեր ընտանեաց հիմերը դնելու այս կենսական խնդիրը, բայց որովհետեւ հիմակուհիմայ այդ կարգի հաղուագիւտ մարդիկներէ [illegible] կազմելու դիւրութիւն չկայ, գոնէ պատուաւոր, խղճամիտ և խելահաս անձերէ կեդրոնական գործակալութիւն մը կազմուէր, որ նոյնպէս արժանահաւատ և պատուաւոր անձնաւորութիւններէ ներկայացուցիչներ ունենար մայրաքաղաքիս ամէն մէկ թաղին մէջ։

—Շիտակը յօժարակամ պիտի գրկուէի այդ պատուաւոր (**) գործակալութեան անդամակցելու պատիւէն, և ոչ իսկ պիտի յօժարէի որ հայրս անոր նախագահն ըլլար։

—Աս ի՞նչ նախապաշարում, մե՞ղք Արշակ, մեղք քեզի որ դաստիարակուած մարդու ալ հովեր կ'առնես։

—Բայց նկատումներ կան որ արգելք կ'ըլլան կոր այս դաստիարակութեան ճաշը մարսելու։

—Երիտասարդներու համար չէ խօսքս, գործէ ինկած պատուաւոր մարդիկ կան ամէն թաղի մէջ, որ յօժարակամ պիտի փութային [illegible] հասկնալ և [illegible] տեղեկութիւններ քաղել իրենց թաղեցի երիտասարդին կամ աղջկանը նիւթական ու բարոյական կացութեանը վրայ եւ եզրակացութիւնը պիտի հաղորդէին կեդրոնական Գործակալութեան։ Բնականաբար երիտասարդներու եւ օրիորդներու ստոյգ ցանկ մը պիտի կենար Գործակալութեան դիւանին մէջ, եւ հասարակութիւնն անգամ մը այս հաստատութեան վստահութիւն յայտնելէ վերջ, ամէն մարդ որ ամուսնանալ ուզէր, փոխանակ խըլւխըլներուն դիմելու ուղղակի Գործակալութեան պիտի դիմէր եւ համապատասխան տեղեկութիւն առնէր իրեն յարմար փեսացուի մը կամ հարսնցուի մը նկատմամբ, և գոհ սրտով պիտի կատարէր հարսնիքն ու վճարէր պարտաւորիչ խըլւխըլներ։ (Շար.)